

ICOMOS
international council on monuments and sites

Z P R A V O D A J

ČESKÉHO NÁRODNÍHO KOMITÉTU ICOMOS

Úvodní slovo

*Vážené členky a vážení členové
Českého národního komitétu ICOMOS,*

otevíráte druhé číslo *Zpravodaje ČNK ICOMOS*, zaznamenávající klíčové aktivity, jimiž jste se jako členové Mezinárodní rady památek a sídel zapojili do dění ve prospěch ochrany kulturního dědictví od posledních měsíců roku 2021 do konce roku 2022.

Uplynulé období si zřejmě budeme spojovat s dvěma zásadními historickými událostmi: dozníváním covidové pandemie a ruským vojenským tažením na Ukrajinu. Obojí významně poznamenalo naše vnímání památek a památkové péče: v prvním případě jsme si uvědomili, nakolik je zachování památkově hodnotných objektů a celků existenčně provázáno s turistickým ruchem, zatímco v druhém případě čelíme fenoménu, s jakým jsme se v našem kulturním prostoru nesetkali od rozpadu Jugoslávie před třiceti lety – totiž čirému válečnému barbarství.

Neznamená to, že by dnes bez těchto (doufáme) excesů přátelé památek neměli dost jiných starostí: v Bangkoku se demolují elegantní dřevěné domy z 19. století překážející dopravním tahům; v Kartágu bagry odstraňují pozůstatky antického osídlení, aby uvolnily pozemky pro novostavby; Chicago ztrácí své proslulé panorama a jeho ikonické mrakodrapy (třeba od Miese van der Rohe) se proměňují v dekorativní podnož dvojnásobně vysokých konfekčních věží.

Co však druhá strana mince? Rád bych připomněl dvě povzbudivé zprávy, jednu z domácího prostředí a jednu ze světa. Petici proti devastaci archeologické lokality Závist jižně od Prahy podepsalo přes deset tisíc občanů, vnímajících jedinečné hodnoty místa zřetelněji než autority angažované ve prospěch investora. Druhou novinku představuje návrh nařízení o obnově přírody (doslova „restaurování přírody“), který Evropská komise zveřejnila v červnu 2022. Pro ICOMOS je důležité, že se týká nejen divočiny, ale též (a zejména) udržitelnosti, rozmanitosti a vitality kulturní krajiny a „městských ekosystémů“: bude-li tento nástroj zaveden, měli bychom jako experti být připraveni pomáhat správné věci.

Vážené členky a vážení členové Českého národního komitétu ICOMOS,
dovolte mi, abych Vám jménem Řídícího výboru ČNK popřál do roku 2023 pevné zdraví a hodně dobrých důvodů k životnímu optimismu.

V Brně dne 6. ledna 2023

Martin Horáček
šéfredaktor Zpravodaje ČNK ICOMOS

Úvodní slovo	1
Aktivity ČNK ICOMOS Řídící výbor ČNK ICOMOS a klíčové aktivity v období od srpna 2021 do prosince 2022	3
Činnost vědeckých komitétů ČNK ICOMOS a zapojení do činnosti mezinárodních vědeckých komitétů a pracovních skupin ICOMOS.....	5
Cena Břetislava Štorma 2019–2022	15
Obnova gloriety v Růžové zahradě v Děčíně získala cenu Grand Prix Obce architektů v kategorii Rekonstrukce	20
Přednáškový cyklus Památky na FA ČVUT v Praze – podzim 2022.....	21
Kdo nás opustil	22
Stanoviska, veřejné projevy a dopisy prezidia ČNK	23

Zpravodaj Českého národního komitétu ICOMOS

Ročník II.

Redakční rada: Václav Gírsa (předseda), Tomáš Bistřický, Martin Horáček, Karel Kuča,
Dagmar Michoinová, Josef Štulc

Šéfredaktor: Martin Horáček

Kontaktní adresa: horacek_martin@post.cz

Grafická úprava a korektury: Jan Štoll

Fotografie: Václav Gírsa, Martin Horáček, Lubomír Kotek, P. Mazur, Vasu Poshyanandana, Zdeněk Sodoma,
Vladimír Šlapeta, Petr Špánek a archiv

Redakční uzávěrka čísla: 31. 12. 2022

ISSN 2787-9720

AKTIVITY ČNK ICOMOS

ŘÍDÍCÍ VÝBOR ČNK ICOMOS A KLÍČOVÉ AKTIVITY V OBDOBÍ OD SRPNA 2021 DO PROSINCE 2022

Plenární zasedání Českého národního komitétu ICOMOS a volba vedení

Ve čtvrtek 30. září 2021 se v usedlosti Kotlářka v Praze-Dejvicích konalo Plenární zasedání ČNK ICOMOS, odložené z předchozího roku z důvodu platnosti protipandemických opatření. Na programu zasedání byla rekapitulace činnosti vedení ČNK ICOMOS a vědeckých komitétů v uplynulém období, informace o nových zápisech na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, informace o přijetí nových členů ČNK, zpráva o hospodaření ČNK v letech 2019 a 2020 a zejména volba vedení ČNK pro další tříleté období.

Volby dopadly následovně

Prezident ČNK ICOMOS: Václav Girsá

Viceprezidenti: Vlastislav Ouroda, Josef Štulc

Sekretářka a pokladník: Dagmar Michoinová

Další členové Řídícího výboru: Olga Baševá, Tomáš Bistřícký, Martin Černanský, Benjamin Fagner, Miloslav Hanzl, Martin Horáček, Pavel Jerie, Karel Kuča.

Koncem roku 2022 evidoval ČNK 60 členů.

Volby do vedení národního komitétu proběhly též v **ICOMOS Slovensko** (27. 10. 2021): prezidentkou se po Pavlu Gregorovi stala Ľubica Pinčíková (Pamiatkový úrad SR), viceprezidenty Jana Gregorová (Slovenská technická univerzita v Bratislavě) a restaurátor Michal Hřčka, sekretářkou Anna Tuhárska (Pamiatkový úrad SR). Václav Girsá zaslal nově zvolené prezidentce blahopřání.

K tématům, jimiž se vedení ČNK ve druhé polovině roku 2021 a v roce 2022 zabývalo:

Rezidence Park Kavčí hory

Zpráva ze společné reaktivní monitorovací mise UNESCO/ICOMOS v historickém centru Prahy z 26. 8. 2019 (D12) a rozhodnutí 42 COM 7B.21 požadovalo po smluvním státu zastavení projektu společnosti Central Group Rezidence Park Kavčí hory od architekta Josefa Pleskota. To se však nestalo. Odbor památkové péče Magistrátu hlavního města Prahy k záměru vydal kladné závazné stanovisko (v rozporu se svými vlastními regulemi), stavební úřad Prahy 4 následně vydal stavební povolení. To bylo napadeno odvoláním, nicméně Magistrát hlavního města Prahy stavební povolení potvrdil. Součástí odvolání byl i podnět k přezkumu závazného stanoviska OPP MHMP ministerstvem kultury, které překvapivě závazné stanovisko potvrdilo, a tím zmařilo

možnost tento kontroverzní projekt zastavit. Důvodem, proč se projekt zatím nerealizuje, je žaloba majitelů sousedních nemovitostí na vydané stavební povolení, které Městský soud v Praze přiznal odkladný účinek. Jak a kdy soud rozhodne, nelze v tuto chvíli předvídat. V boji proti tomuto projektu i proti dalším výškovým budovám na pražské Pankráci se léta angažoval pan Vít Janoušek, hlavní duše Pankrácké iniciativy – spolku SOIP (Sdružení Občanská iniciativa Pankráce). Díky jeho obětavé práci se toto téma dostávalo do popředí veřejného zájmu a povedlo se brzdit řadu neurvalých developerských záměrů. Pan Janoušek bohužel zemřel 12. dubna 2021, jen pár dní poté, co ještě stihl podat odvolání proti projektu na Kavčích horách. **Čest jeho památce.**

Nový stavební zákon

Nástup nové vlády, vzešlé z voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v říjnu 2021, zatím nepřinesl jednoznačné korekce zákona (přijátého v létě 2021, s etapizovaným náběhem účinnosti) ve prospěch zajištění ochrany architektonického dědictví, jež by – přinejmenším – neznamenal zhoršení stávajícího stavu podle zákona č. 183/2006, Sb. Jednání zástupců ČNK ICOMOS, Václava Girsy a Tomáše Bistříckého, s ministrem pro místní rozvoj Ivanem Bartošem proběhlo 16. 2. 2022. Předmětem schůzky byl především stavební zákon. Zástupci ČNK upozornili pana ministra, že zákon nebyl projednán s Centrem světového dědictví UNESCO a některá jeho ustanovení by mohla znamenat ohrožení pro všechny české památky zapsané v tomto prestižním seznamu. Sdělili mu názor ČNK na rizika oslabení ochrany kulturního dědictví v ochranných pásmech kulturních památek, což se dotýká i statků Světového dědictví. Zmínili též neblahé důsledky zavedení fikce souhlasu, což přináší jak riziko ničení památek, tak také korupce. Konstatovali, že zrychlení stavebního řízení umožní spíše jeho digitalizace než zavádění problematických právních předpisů. Zástupci ČNK požádali pana ministra, aby nedopustil lobbistické změny v územním plánování, kde byl velký tlak ze strany Prahy, včetně tehdejšího primátora Zdeňka Hřiba. Současně odmítli možnost měst vytvářet vlastní stavební předpisy, což by mohlo mít negativní dopad na kulturní dědictví. Pan ministr přijal zástupce ČNK velmi vstřícně, na jednání byl dobře připraven a slíbil, že udělá, co bude moci, s tím, že je vázán koaličními dohodami a že je těžko předvídatelné, jak případná novela stavebního zákona dopadne v Parlamentu ČR.

Územní plán hlavního města Prahy (Metropolitní plán)

Neméně náročná je diskuse ohledně návrhu Územního plánu hlavního města Prahy (tzv. Metropolitní plán). Prezidium ČNK vydalo k již upravené verzi obsáhlé stanovisko 23. 6. 2022, které je v plném znění uveřejněno v poslední části *Zpravodaje*. Poděkování za pečlivou argumentaci ve stanovisku náleží zejména Aleně Krusové.

Jednotlivé případy ohrožení památkových objektů a souborů

Vedení ČNK také veřejně vyjádřilo nesouhlas s jednotlivými případy ohrožení památkových objektů a souborů plánovanými nebo realizovanými stavebními intervencemi: šlo o archeologickou lokalitu keltského oppida Závist u Zbraslavi, goticko-renesanční hrad Helfštýn na Přerovsku, funkcionalistický kancelářský objekt bývalého Všeobecného penzijního ústavu v Praze na Žižkově, románsko-gotický Zdíkův palác v Olomouci, stavební záměr v MPZ Mirovice v jižních Čechách a záměr náhrady železničního mostu mezi Vyšehradem a Smíchovem novostavbou. Všechna stanoviska jsou připojena na konci *Zpravodaje* v chronologickém pořadí. Další vývoj zmíněných kauz lze shrnout následovně: Jednání ohledně plánu na úpravu tzv. Akropole na Závisti byla odložena po náhlém úmrtí hlavního iniciátora, starosty Dolních Břežan Věslava Michalika, v červnu 2022. V listopadu 2022 byla veřejnosti představena materiálově šetrnější varianta architektonické intervence. Hodnocení uskutečněné stavební úpravy paláce hradu Helfštýna zůstává sporným momentem mezi

vedením ČNK a vedením Národního památkového ústavu, který v roce 2021 počin veřejně ocenil. Záměru na přestavbu Všeobecného penzijního ústavu v Praze se nedaří zabránit ani spojeným úsilím reprezentativní části odborné veřejnosti, včetně zahraničních autorit. K razantním zásahům do Zdíkova paláce v Olomouci nakonec nedošlo kvůli křehké stavební struktuře historického zdiva a pochybnostem vlastníka objektu. Kauza Mirovice je příliš čerstvá, a její pokračování zůstává proto otevřené. Stejně tak není jasné, jak to dopadne s vyšehradským mostem: petici za jeho zachování a opravu podepsalo k začátku roku 2023 přes šest tisíc občanů.

Pandemie covid-19 komplikovala práci ČNK až do jara 2022, ať už kvůli omezení možnosti potkávat se a probírat záležitosti osobně, tak nepříznivým dopadem na zdravotní stav nemalého množství členů ČNK. Přesto lze tuto stručnou zprávu zakončit pozitivně: po tříleté prodlevě se 23. června v krásném prostředí dejvické usedlosti Kotlářka uskutečnilo předání **Ceny Břetislava Štorma** za nejlepší návrh památkové obnovy pro studenty Fakulty architektury ČVUT v Praze. Hlavní ocenění dohromady za období 2019–2022 získala Eliška Houdová z ateliéru Girsy s projektem konzervace torza paláce Zvířetice na Mladoboleslavsku. V zimním semestru 2022–2023 byl rovněž obnoven **přednáškový cyklus Památky**, zahrnující témata z teorie i praxe obnovy památek a organizovaný pod vedením Václava Girsy na Fakultě architektury ČVUT v Praze.

(Tomáš Bistrický, Václav Girsy, Martin Horáček a Dagmar Michoinová)

Ze slavnostního předání Ceny Břetislava Štorma v usedlosti Kotlářka v Praze-Dejvicích.

ČINNOST VĚDECKÝCH KOMITÉTŮ ČNK ICOMOS A ZAPOJENÍ DO ČINNOSTI MEZINÁRODNÍCH VĚDECKÝCH KOMITÉTŮ A PRACOVNÍCH SKUPIN ICOMOS

Redakční poznámka

V následujícím přehledu aktivit uvádíme počiny za druhou polovinu roku 2021 a rok 2022. Seřazeno podle specializovaných národních vědeckých komitétů ČNK. Zařazeny jsou výstupy, které byly vytvořené pro potřeby ICOMOS anebo v součinnosti s ICOMOS, s mezinárodními vědeckými komitétů, pracovními skupinami ICOMOS apod. Oproti prvnímu číslu *Zpravodaje* spojujeme domácí a zahraniční aktivity členů do jedné kapitoly. Pro lepší orientaci však názvy zmiňovaných mezinárodních vědeckých výborů a pracovních skupin vyznačujeme tučně. Připojeny jsou některé ostatní související aktivity členů, jež zaslali redakci.

Vědecký komitét pro památky Světového dědictví UNESCO

Předseda Josef Štulc

- V období od října 2021 do února 2022 probíhaly aktivity spojené s nominací projektu *Žatec a krajina*

žateckého chmele na zápis na Seznam světového dědictví, kde ČNK ICOMOS aktivně participuje prostřednictvím Tomáše Eflera – korespondenční dodatky (spolupráce NPÚ s Městem Žatec a přes Ministerstvo kultury ČR zasíláno do Centra světového dědictví pro centrálu ICOMOS). Věra Kučová byla na konci listopadu 2021 součástí české delegace na expertní panel ICOMOS k této nominaci. V důsledku ruské agrese na Ukrajinu, probíhající od února 2022, však byla jednání související s veškerými nominacemi pozastavena. Letní zasedání Výboru v ruské Kazani, kde se mělo o Žatecku rozhodnout, se neuskutečnilo. Další vývoj je svázán s otázkou přetrvání nebo zrušení ruského předsednictví Výboru.

- K padesátému výročí přijetí Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví vydal NPÚ speciální číslo *Zpráv památkové péče* č. 2/2022, v jehož obsahu se významně uplatnili členové ČNK. Hlavním organizátorem byla Věra Kučová, vedle ní svými texty přispěli kromě dalších Karel Kuča nebo Martin Horáček.

Historické jádro města Gorochovec, na Indikativním seznamu Světového dědictví UNESCO.

- Věra Kučová v rámci působnosti v NPÚ též organizovala druhé rozšířené vydání knihy *Světové dědictví a Česká republika*. Neprodejný titul je určen zejména jako prezentační materiál pro české předsednictví Evropské unie a součást spolupráce se site managery světového dědictví. Kniha bude zveřejněna v plném rozsahu na webu NPÚ.
- V současnosti čeká Českou republiku 3. cyklický reporting o stavu světového dědictví (celý region Evropa a Severní Amerika). Některá nově akcentovaná témata přesahují agendu standardně ošetřenou v NPÚ (zapojení ČR do aktivit ohledně klimatické změny, udržitelného rozvoje, obecně témata přírodního dědictví, apod.), takže bude vítána širší diskuse mezi členy ČNK ICOMOS, jak těmi, kteří působí v jednotlivých řídicích skupinách konkrétních lokalit, tak pro vybrané otázky komentující obecnou situaci v ČR.
- Z pověření **ICOMOS World Heritage Evaluation Unit** podnikl Martin Horáček v září 2021 technickou hodnotící misi do ruského města Gorochovec (Vladimírská oblast), jehož historické centrum je nominováno na zápis na Seznam. Vypracovaná zpráva o stavu statku byla zařazena mezi podklady pro další projednávání nominace.
- Ve sborníku abstraktů z neuskutečněného vědeckého sympózia ICOMOS v Sydney 2020 vyšel příspěvek Martina Horáčka *Two Centuries of the Natureculture Conservation in Czechia: What Next?* https://www.icomos.org/images/DOCUMENTS/Secretariat/2022/GA2020/ICOMOS_GA2020_Abstracts_FINAL_20220621.pdf
- Martin Horáček se zapojil do připomínkování dokumentu *Eleven Years after Valletta Principles*, projednávaného na výročním zasedání **mezinárodního vědeckého komitétu ICOMOS pro stará sídla (CIVVIH)** v červnu 2022 v Bruselu. V poněkud nesoudržném textu se míchají nová témata památkové péče (udržitelnost, historická městská krajina) s překonanými názory (slohový purismus). Předpokládá se pokračování diskuse k tématu. V roce 2021 CIVVIH zasedal pouze online a zvolil si novou prezidentku: končícího Clause-Petera Echterera (Německo) nahradila bruselská architektka-památkářka Paula Cordeiro.
- Martin Horáček vystoupil na konferenci *50 Years of the World Heritage Convention: Achievements and Challenges in Europe* (9.–10. 6. 2022, Krakov, International Cultural Centre) v diskusi o přehledu *ICC Report Cultural Heritage Management and Protection in V4 Countries* (2021, online zde: https://mck.krakow.pl/images/upload/ICC_REPORT_CULTURAL_HERITAGE_MANAGEMENT_AND_PROTECTION_IN_V4_COUNTRIES_1_1.pdf) a o budoucnosti spolupráce zemí Visegrádské čtyřky na poli ochrany kulturního dědictví (spolu s ním se debaty účastnili za Slovensko Ľubica Pinčíková, za Maďarsko Tamás Fejérdy a za Polsko Jacek Purchla, moderoval Michał Wiśniewski z ICC).

International Cultural Centre, Krakov, diskuse o spolupráci zemí Visegrádské čtyřky na poli ochrany kulturního dědictví, 10. 6. 2022, zleva Jacek Purchla, Tamás Fejérdy, Ľubica Pinčíková, Martin Horáček a moderátor Michał Wiśniewski.

Středověká socha Madony s mozaikovým povrchem na fasádě hradního kostela v Malborku, zcela zničená v roce 1945 a rekonstruovaná v letech 2014–2016.

- Martin Horáček vystoupil na konferenci *The Medieval and Modern Castles – the Limits and Forms of Their Protection in the 21st Century*, která se konala 28.–29. 9. 2022 na hradě Malbork v Polsku u příležitosti 25. výročí zápisu objektu na Seznam světového dědictví UNESCO. Přednesl příspěvek *Always the Matter of Style? The Question of Proper Architectural Vocabulary in Castle Renovations from the 1890s to 2020s, as Illustrated by Bohemian and Moravian Examples*. Konference kromě jiného ukázala, že příliv evropských dotací také v Polsku vyvolal masivní vlnu investic do obnovy památkového fondu, přičemž konzervativní přístup čelí, stejně jako u nás, snahám o slohovou modernizaci na jedné straně a zkrášlování ve starém stylu na straně druhé. Počítá se s publikací všech konferenčních příspěvků v roce 2023.
- Martin Horáček přednášel o organizaci ICOMOS a doktrinálních dokumentech památkové péče na Jesennej univerzitě architektury v Banské Štiavnici, pořádané Slovenskou technickou univerzitou pod záštitou ICOMOS Slovensko ve dnech 11.–17. 9. 2022 pro studenty architektury, dějin umění a příbuzných oborů.

Ostatní aktivity

- Josef Štulc a Martin Horáček pronesli vzpomínkové příspěvky na kolokviu *Ivo Hlobil v českém dějepisu umění: od středověku po aktuální otázky památkové péče*, které 15.–16. 2. 2022 uspořádal Ústav dějin umění AV ČR v Praze a Katedra dějin umění Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci na počest zesnulého historika umění a vynikajícího památkáře Ivo Hlobila († 2. 11. 2021). ČNK ICOMOS si připomněl význam Iva Hlobila pro českou památkovou péči textem Martina Horáčka na webových stránkách: <https://www.icomos.cz/index.php/en/cinnost/8-cnk/143-zemrel-historik-umeni-a-pamatkar-ivo-hlobil>
- V dubnu 2022 byl zveřejněn nový dokument k posuzování dopadů stavebních záměrů na světové dědictví: *Guidance and Toolkit for Impact Assessments in a World Heritage Context*. Cílem je věcně i metodologicky propojit náhled na kulturní a přírodní dědictví, tedy dosavadní EIA/HIA. Sestaveno péčí všech poradních organizací ke světovému dědictví – tedy ICOMOS, IUCN a ICCROM, dostupné zde: <https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assessments/>

GUIDANCE AND TOOLKIT FOR IMPACT ASSESSMENTS

in a World Heritage Context

Budova Vzdělávacího a vědecko-výzkumného centra bratislavské STU v Banské Štiavnici, v jádrové zóně statku Světového dědictví UNESCO. Místo konání každoroční Podzimní univerzity architektury.

Vědecký komitét pro průmyslové dědictví

Předseda Benjamin Fragner

- Šárka Jiroušková, odborná pracovnice ve Staré čistírně odpadních vod v Praze-Bubenci, se stala v roce 2022 členkou nově (2021) ustaveného **ICOMOS International Scientific Committee on Water and Heritage**. První online setkání proběhlo 30. 6. 2022. Společnost Továrna, z.ú., správa industriálních nemovitostí (pečující o objekt Staré čistírny) společně s českým zastoupením ERIH připravuje *International Water Heritage Case Studies Collection* a *Water Heritage National Status Report*. Šárka Jiroušková dále prezentovala objekt čistírny (zařazený na Indikativní seznam pro nominace k zápisu na Seznam světového dědictví) na konferencích ERIH: 2021 Belgie, 2022 Lucembursko a projektu ERIH – Linking Europe. Na Summitu Europa Nostra v září 2022 v Praze byla Stará čistírna zařazena do programu exkurzí. Památka byla též zařazena do připravované publikace *Europa Nostra – Industrial and Engineering Heritage Committee: „First Industrial Continent“*, pro niž autorka připravila text a fotografie.

Ostatní aktivity

- Výstava s katalogem: *industriální situace / místo tvar program (Architektura konverze)*. Kniha a výstava soustřeďuje realizované projekty z uplynulých pěti let a je třetím pokračováním na sebe bezprostředně navazujících publikací o architektuře konverzí industriální architektury (2000–2005, 2005–2015, 2015–2020) v České

republice. Sleduje proměnu přístupů a nabízí také ohlédnutí za hledáním využití průmyslového dědictví od devadesátých let minulého století.

Informace o knize a fotografie: http://vcpd.cvut.cz/industriální-situace-místo_tvar_program-architektura-konverze/

Informace a fotografie z míst, kde výstava putovala (šlo většinou o objekty, jež byly ve výběru zahrnuty): <http://vcpd.cvut.cz/>

[místo-tvar-program-konverze-opava-kupe-2021/](http://vcpd.cvut.cz/místo-tvar-program-konverze-opava-kupe-2021/)
<http://vcpd.cvut.cz/>

[vystava-místo-tvar-program-v-roznovske-barevne/](http://vcpd.cvut.cz/vystava-místo-tvar-program-v-roznovske-barevne/)
<http://vcpd.cvut.cz/vystava-místo-tvar-program-architektura-konverze-v-ceskem-krumlove/>

<http://vcpd.cvut.cz/vystava-místo-tvar-program-v-narodnim-zemedelskem-muzeu-v-ostrave/>

http://vcpd.cvut.cz/vystava-industriální-situace-místo_tvar_program-architektura-konverze-v-tabore/

- Výstava *Industriální architektura na starých plánech a v nových médiích* s katalogem *Industriální architektura: tvůrci a plány*. První část publikace se pokouší shrnout to, co bylo ve středoevropském kulturním prostoru v posledních letech napsáno o průmyslové architektuře a jejích tvůrcích – v domácí tradici překladové literatury česky, ale také, ve snaze nabídnout tyto poznatky k širšímu sdílení, anglicky. Druhou částí publikace je pak katalog výstavy uskutečněné roku 2021 v Galerii Národní technické knihovny v Praze pod názvem *Industriální architektura na starých plánech a v nových médiích*. Jejím cílem nebylo jen podat přehled významných děl průmyslové

architektury v českých zemích, ale především přiblížit proces jejich návrhu – a to pomocí dobových dokumentů a především původních plánů vystavených v originále.

Informace o knize: <http://vcpd.cvut.cz/industrialni-architektura-tvurci-a-plany/>

Informace a fotografie z výstavy: <http://vcpd.cvut.cz/industrialni-architektura-na-starych-planech-a-v-novy-mediich/>

Vědecký komitét pro poválečnou architekturu

Předseda Petr Vorlík

- Petr Vorlík inicioval stanovisko ČNK ke kauze Všeobecného penzijního ústavu v Praze.
- Lukáš Beran asistoval v srpnu 2022 při pražské návštěvě Any Caroliny Heleny, studentky z Portugalska, která zde řešila část svého projektu *Cities at War – Heritage Lessons from the 20th Century*, dotovaného ze stipendia 022 OWHC Young Travelling Scholarship od OWHC (Organization of World Heritage Cities).

Vědecký komitét pro zahradní a krajinářskou tvorbu

Předsedkyně Ina Truxová

- Jan Hendrych se 26. 5. 2022 v knihovně Archeologického ústavu AV ČR, Praha (Letenská 4, Praha 1) za ČNK ICOMOS aktivně zúčastnil širšího jednání ohledně projektu úpravy Akropole na Závisti, kde hájil zájmy krajinné památkové péče, archeologie a ochrany přírody a krajiny v intencích zájmů ČNK ICOMOS a rozporoval záměr instalace ozdobné betonové krusty na lokalitě. Na závěr jednání pak z úst iniciátorů projektu zaznělo, že dojde k úpravě projektu a upuštění od instalace betonové konstrukce. To by bylo v souladu s usnesením zastupitelstva Dolních Břežan, které jednomyslně schválilo (za přítomnosti všech zvolených zastupitelů) usnesení k možným úpravám národní kulturní památky Hradiště Závist a udělalo definitivní tečku v kauze „betonování“. Z usnesení vyplývá, že obec stojí o důstojnou prezentaci této jedinečné národní kulturní památky, ale zároveň neumožní realizaci jakéhokoli projektu, dokud nebude dokončena odborná debata archeologů o návrhu úprav Akropole a dokud nebude nalezena širší společenská shoda na finální podobě rekultivace prostoru Akropole. Zároveň zastupitelstvo nesouhlasí s převodem práva stavby zřízeného k pozemku parc. č. 294/139 (lesní pozemek) v katastrálním území Lhota u Dolních Břežan na jakéhokoli investora bez předchozího souhlasu zastupitelstva obce ohledně finální podoby projektu rekultivace Akropole.

Vědecký komitét pro venkovská sídla a lidovou architekturu

(Pracovní skupina pro venkovská sídla a lidovou architekturu – VESLA)

Předseda Martin Čerňanský

- Martin Čerňanský se průběžně staral o národní webový portál ČNK ICOMOS a o mezinárodní webový portál **ICOMOS CIAV (International Scientific Committee on Vernacular Architecture)**.
- Členové se účastnili výročního zasedání pracovní skupiny pro venkovská sídla a lidovou architekturu, konaného v rámci sněmu SOVAMM (Společnost pro obnovu vesnice a malého města): 1.–3. 10. 2021 v Ústí nad Orlicí a 9.–11. 9. 2022 v Rudě nad Moravou. Sněmu v Rudě nad Moravou se zúčastnil rovněž člen komitétu **ICOMOS ISCEAH (International Scientific Committee on Earthen Architectural Heritage)** Hubert Feiglstorfer (expert member, Rakousko).
- Martin Čerňanský se účastnil společného zasedání mezinárodního vědeckého komitétu pro lidovou architekturu ICOMOS CIAV a pro nehmotné kulturní dědictví **ICOMOS ICICH (International Committee on Intangible Cultural Heritage)** v září 2022 ve Valencii. Na přípravě konference ve Valencii se podílela jako člen vědeckého komitétu Zuzana Syrová.
- Martin Čerňanský se účastnil Výročního zasedání Mezinárodního vědeckého komitétu pro lidovou architekturu **ICOMOS CIAV** (2021 Lund, 2022 Valencie) a přednesl dílčí závěrečné zprávy za svěřenou oblast činnosti. Jako pracovník NPÚ přednesl odborné přednášky na hostitelských univerzitách (2021 Lunds universitet, 2022 Universitat Politècnica de València). Příspěvky byly publikovány: Martin Čerňanský, Timber frame buildings in the Czech Republic: Typology and structure of half-timbered buildings. In: M. Dabaieh (ed.), *Earthen and wood vernacular heritage and climate change: proceedings* [International Conference, CIAV+ISCES+ISCEAH+WOOD, August 29–30, 2021], Lund: Media-Tryck Lund University 2021, s. 182–188. Martin Čerňanský, Conservation and restoration of timber architecture in the Czech Republic. In: C. Mileto et al. (edd.), *Vernacular Heritage: Culture, People and Sustainability* [International Conference, CIAV+ICICH+ISCEAH, September 15–17, 2022], Editorial Universitat Politècnica de València 2022, s. 979–986.
- Zuzana Syrová se se podílela na činnosti komitétu pro hliněné architektonické dědictví **ICOMOS-ISCEAH**. Hlavní událostí byla 13. mezinárodní konference *Terra 2022* (Santa Fe 7.–10. 6. 2022) – <https://www.terra2022.org>, které se zúčastnila online. Konferenci předcházelo 12 virtuálních setkání, pořádaných pravidelně jednou za měsíc od června 2021 – <https://www.terra2022.org/website/8033/virtual-events/>. Na posledním setkání dne

24. 5. 2022 bylo připomenuto 50. výročí od první konference v Yazdu. O činnosti komitétu ISCEAH autorka referovala v rámci příspěvku *Hliněná Evropa, hliněný svět...*, předneseném na celostátním semináři NPÚ k problematice lidového stavitelství *Hlína a hliněné stavitelství jako významný tradiční fenomén venkova*, který se konal v Hrubé Vrbce ve dnech 14.–16. 9. 2022.

Související publikační činnost a prezentace:

Zuzana Syrová – Jiří Syrový, Les acteurs de l'architecture en terre crue des régions historiques de la République tchèque (xviii–xxe siècles). In: É. Leal et al. (edd.), *Architecture et construction en terre crue. Approches historiques, sociologiques, et économiques. 5mes échanges transdisciplinaires sur les constructions en terre crue* [Actes de la table ronde internationale de Montpellier, 23–24 octobre 2019], Montpellier: éditions de l'Espérou 2022, s. 323–339. <https://blog.sy-sy.cz/index.php/o-hline/publikace/les-acteurs-de-larchitecture-en-terre-crue/>

Zuzana Syrová – Jiří Syrový, Hliněná Evropa, hliněný svět... [prezentace], Hrubá Vrbka, 14. 9. 2022. https://sy-sy.cz/wordpress/wp-content/uploads/2022/09/Hrubavrbka_2022_ssys_red02.pdf.

Ostatní aktivity

- Členové VESLA / SOVAMM připravili na přelomu roku 2021/2022 výstavu díla architektů Otakara Máčela (1920–1997) a Jaroslava Vajdiše (1920–2006). Výstava se konala ve dnech 17. 12. 2021 – 28. 3. 2022 v přednáškové budově v areálu vily Stiasni, Hroznová 82/14, Brno. Její online verze je dostupná na stránkách SOVAMM/SOVPIS: <https://www.sovamm.cz/wordpress/macel-vajdis/vystava-macel-vajdis/>. Otakar Máčel st. byl mj. členem **Mezinárodního vědeckého komitétu pro vernakulární architekturu ICOMOS CIAV**.

Vědecký komitét pro ekonomii

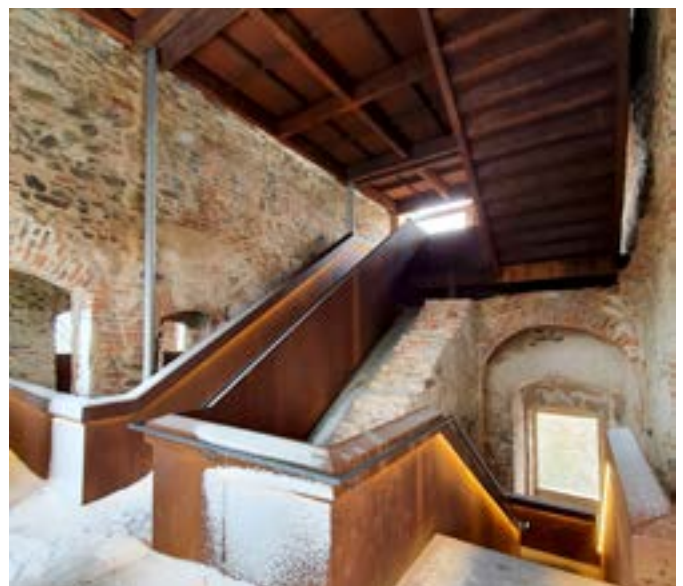
Předseda Tomáš Bistrický

- Komitét pro ekonomii průběžně zajišťoval finanční prostředky pro chod ČNK a servis jeho členům (monitoring médií).

Vědecký komitét pro hrady, zámky, tvrze a zříceniny

Předseda Václav Gírsa

- Václav Gírsa vydal metodickou publikaci, zaměřenou na opravy zřícenin, *Paměť kamenů – obrazová rukověť udržitelné péče o torzální památky* (Praha: Vydavatelství ČVUT s podporou ČNK ICOMOS, 2021).
- Václav Gírsa formuloval metodické zásady ke koncepci záchranných prací a úprav pro zpřístupnění památkového areálu Drábských světniček v Českém ráji.
- 30. listopadu 2021 podnikli členové komitétu exkurzi na hrad Helfštýn, kde se seznámili se stavem objektu. ČNK ICOMOS návazně formuloval a zveřejnil své stanovisko k provedené renovaci (příloha 3 *Zpravodaje*).

Interiéry „rekonstruovaného“ paláce hradu Helfštýna v listopadu 2021.

Ostatní aktivity

- Josef Štulc přednesl uvozující přednášku *Historické interiéry a cesty k uchování jejich autenticity* na konferenci s mezinárodní účastí *Historický interiér a řeč materiálů*, kterou uspořádal Ústav etnologie FF UK, Národní památkový ústav a Národní technické muzeum ve dnech 17.–19. 10. 2022 v NTM Praha.
- Václav Girska vypracoval stanovisko ke stavu skalního hradu Drábské světničky.
- Dagmar Michoinová shrnula aktivity projektu, který popularizoval hodnoty historických stavebních materiálů a metody jejich zkoumání a záchrany, v publikaci s názvem *(Ne)tušené souvislosti: 10 let dobrodružství vápna a písku*. V roce 2022 vydal Národní památkový ústav. Ke stažení: <https://www.npu.cz/cs/e-shop/89960-ne-tusene-souvislosti-10-let-dobrodruzstvi-vapna-a-pisku>

OSTATNÍ AKTIVITY

K architektuře první poloviny 20. století

- Vladimír Šlapeta se účastnil výročního zasedání **ICOMOS International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage (ISC20C)** na Fakultě architektury Univerzity v Portu na přelomu června a července 2022. Do práce komitétu se aktivně zapojil: v roce 2021 byl členem mezinárodního expertního

týmu pro nominaci Nového Frankfurtu Ernsta Maye na Seznam světového dědictví, v roce 2022 pracoval jako člen komise pro mezinárodní nominaci staveb Ericha Mendelsohna na Seznam světového dědictví. K nominaci Nového Frankfurtu na Seznam se účastnil dvou konferencí online (březen a květen 2021) a jedné konference prezenčně (v září 2021) ve Frankfurtu nad Mohanem. V březnu 2022 se účastnil konference k přípravě nominace staveb Ericha Mendelsohna v Berlíně.

- Vladimír Šlapeta se podílel na přípravách výstav *Česká moderní architektura od secese k dnešku* (Jízdárna Pražského Hradu, září–říjen 2021), *Jože Plečnik a Lány* (park letní rezidence prezidenta republiky Lány, květen–září 2021), *Jože Plečnik a Praha* (putovní výstava, instalovaná od října 2020 do října 2022 v řadě měst Slovinska) a *Jože Plečnik na Pražském Hradě* (Teresianum, nádvoří a zahrady Pražského Hradu, březen–říjen 2022). K poslední výstavě se připravuje publikace. 1. 9. 2022 pronesl autor přednášku *Jan Kotěra 1871–1923, český architekt a přítel Jože Plečnika* v Městském muzeu v Lublani.
- Vladimír Šlapeta obdržel medaili *Bene merentibus* Svazu polských architektů SARP ve Varšavě v prosinci 2021.

Ernst May, satelitní město Römerstadt ve Frankfurtu nad Mohanem, 1927–1929.

K Evropskému dědictví (EHL)

- Martin Horáček a Zdeněk Novák pracovali druhým rokem v Panelu pro Evropské dědictví (European Heritage Label Panel). Konala se dvě hybridní setkání Panelu s národními koordinátory, reprezentanty označených pamětihodností a koordinátory z Evropské komise v Bruselu (červen a říjen 2022). Oba členové se podíleli na vypracování *Žprávy Panelu* za rok 2021, týkající se výběru nových pamětihodností a záměru dalšího rozvoje značky Evropské dědictví: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/23014a0c-bad5-11ec-b6f4-01aa75ed71a1>.

K dějinám oboru

- Patrik Líbal se podílel na organizaci semináře a editaci sborníku o Aloisu Musilovi: Stanislava Kučová – Patrik Líbal – Martina Veselá (edd.), *Alois Musil: Antika a české země*, Praha: NPÚ 2021. Seminář uspořádal u příležitosti 150. výročí narození světového vědce Aloise Musila (1868–1944) Ústav pro klasickou archeologii FF UK ve spolupráci s Národním památkovým ústavem a ČNK ICOMOS. Seminář proběhl dne 8. listopadu 2018 v prostorách NPÚ, Liliová 5 v Praze.

ICOMOS EUROPEAN GROUP MEETING A VÝROČNÍ SHROMÁŽDĚNÍ (ANNUAL GENERAL ASSEMBLY) ICOMOS

Setkání prezidentů národních komitétů nebo jejich pověřených zástupců (za ČNK Martin Horáček), se ve sledovaném období odehrálo vícekrát online a dvakrát naživo: v Krakově 8. 6. 2022 a v Bangkoku 26. 10. 2022. V prvním případě na ně navázala konference *50 Years of the World Heritage Convention: Achievements and Challenges in Europe* (9.–10. 6. 2022, International Cultural Centre), v druhém ICOMOS Annual General Assembly (dohromady se zasedáním Advisory Committee a vědeckým sympoziem *Religious Heritage* 25.–31. 10. 2022). V roce 2021 se ICOMOS Annual Assembly konalo pouze online. Shromáždění v Bangkoku je prvním, jež se konalo v hybridním režimu, tj. prezenčně s online živým přenosem a sdílením. Evropskému jednání dominovalo téma monitoringu a záchrany ukrajinského dědictví ohroženého ruskou vojenskou agresí. Řešila se též otázka většinové neochoty národních legislativ implementovat proces HIA (Heritage Impact Assessment) do stavebního řízení, na úrovni srovnatelné se zavedeným procesem EIA.

Exkurze účastníků Výročního shromáždění ICOMOS do města Nakhon Pathom, jedné z metropolí dávné kultury Dvaravati (7.–11. století n. l.). Za skupinou stúpa Phra Pathom Chedi, nejvyšší na světě (120 m), pozoruhodný příklad pietní „konzervace“ z 19. století, kdy byly z podnětu krále pozůstatky starší stúpy obezděné nynější, mnohem větší strukturou.

Z probíraných témat vyplynuly dva konkrétní úkoly pro národní komitety:

1. Vytvořit evidenci členů NK z akademické obce, pro účinnější propojení vzdělávací sféry s členskou základnou ICOMOS. Cílem by měla být internetová platforma (mailing list), užitečná při navazování kontaktů během konferenčních cest, projektové přípravy apod.
2. Vzniká evropská pracovní skupina pro otázky energetické úspornosti ve vztahu k architektonickému dědictví. NK by měly nominovat experty do této skupiny.

Světovému zasedání vévodily procedurální otázky, týkající se chodu ICOMOSu samotného. Hlasování (po skončení zasedání online) schválilo přijetí ICOMOS International Charter for Cultural Heritage Tourism (verze z roku 2021) i kontroverzní bod ke zvýšení členských poplatků.

Dokumenty, o nichž se hlasovalo na AGA, jsou k dispozici na webu ICOMOS:

<https://www.icomos.org/en/about-icomos/governance/general-information-about-the-general-assembly/annual-general-assembly-2022/108131-annual-general-assembly-2022-preliminary-agenda>

V příštím roce se uskuteční „velké“ volební triennální generální shromáždění ICOMOS v Sydney, 31. 8. – 9. 9. 2023, opět hybridní formou: <https://icomosga2023.org/>

EUROPEAN QUALITY PRINCIPLES WORKING GROUP

Od konce roku 2021 několikrát jednala pracovní skupina pro implementaci dokumentu EUROPEAN QUALITY

PRINCIPLES for EU-funded Interventions with potential impact upon Cultural Heritage – Revised edition November 2020. Manual. ICOMOS International.

Dokument zde: <https://openarchive.icomos.org/id/eprint/2436/>

Tato skupina se prezenčně potkala v Charenton-le-Pont v centrále ICOMOS 3. 5. 2022. ČNK ve skupině zastupuje jako Focal Point Martin Horáček. Členové skupiny mezi sebou sdíleli zkušenosti jednak s reálnými dopady „evropských projektů“ na obnovu památkového fondu v jednotlivých státech Evropy, jednak s mírou ochoty odpovědných autorit při hodnocení podaných i realizovaných projektů zohledňovat kritéria rehabilitace památkových hodnot oproti jiným možným kritériím úspěšnosti. Předpokládá se iniciativa národních komitetů v prosazování *Žásad* v systému předpisů jednotlivých států, zatímco centrála ICOMOSu se bude snažit *Žásady* propagovat v Evropské komisi, odkud původně vzešel podnět k jejich vypracování. V květnu 2022 bylo k dispozici devět jazykových verzí *Žásad*, včetně anglické. Český překlad od konce roku 2021 připravuje Generální ředitelství Národního památkového ústavu, v procesu odborných korektur se objevily terminologické složitosti. Podle dohody s vedením NPÚ by jej měl ČNK před zveřejněním dostat k případnému zpřesnění.

(Martin Horáček s využitím podkladů Martina Čerňanského, Václava Girsy, Jana Hendrycha, Šárky Jirouškové, Věry Kučové, Patrika Libala, Dagmar Michoínové, Žuzany Syrové, Vladimíra Šlapety a Jana Žikmunda)

Ústředí ICOMOS v Charenton-le-Pont (Velká Paříž), vlevo za prosklenou fasádou vstup do Dokumentačního centra kulturního dědictví a fotografie, spravovaného francouzským ministerstvem kultury.

CENA BŘETISLAVA ŠTORMA 2019–2022

Vítězkou 14. ročníku soutěže o Cenu Břetislava Štorma se stala Eliška Houdová s projektem konzervace torza paláce zámku Zvířetice. Zároveň byli vyhlášeni vítězové 12. a 13. ročníku, odložených kvůli koronaviru. Těmi jsou Klára Bohuslavová s urbanistickou studií revitalizace území okolí zámku Stekník, jež se stala součástí dokumentace nominace žatecké chmelařské krajiny na Seznam světového dědictví UNESCO, a Tomáš Beneš s návrhem obnovy návsi obce Stvolínky.

Cílem soutěže je podporovat zájem studentů o obor památkové péče a zvyšovat úroveň připravenosti studentů pro praxi v oblasti péče o kulturní dědictví. Soutěž je zaměřena na oceňování nejkvalitnějších koncepčních studií a projektů studentů, kteří své semestrální, bakalářské a diplomní práce uskutečňují v ateliérech Ústavu památkové péče FA ČVUT v Praze. Do užšího výběru za tři ročníky postoupilo 36 nominovaných projektů.

Cenu Břetislava Štorma 2019–2022 a zároveň vítězný projekt 14. ročníku soutěže zpracovala Eliška Houdová z ateliéru Václava Girsy. Konzervace torza

paláce zámku Zvířetice ukazuje dva možné přístupy: v ryze konzervační variantě navrhuje zajištění korun zdiva a úsporné stabilizační zásahy, jež památku uchovají v čase. V radikálnější verzi poučené rekonstrukce je navržena dílčí dostavba do míry ověřitelné díky nálezovým situacím nebo historickým pramenům. Cílem projektu je představit dva přístupy k opravám torzální architektury a poukázat na specifické památkové hodnoty torza jako historické a výtvarné dominanty v krajině.

„Autorka projektu navrhla citlivé konzervační opravy, které mohou prodloužit životnost památky. Díky profesionálnímu zpracování, opoře v nálezové situaci a historických pramenech by tato práce obstála při skutečné obnově torza podle standardů památkové péče,“ uvedl předseda poroty Martin Horáček.

Vítězný projekt 13. ročníku zpracoval Tomáš Beneš z ateliéru Václava Girsy. Navrhl obnovu návsi obce Stvolínky. Do historického centra severočeské obce, postižené demolicemi, vrací zaniklou zástavbu. Řeší také úpravy centrálního prostoru před nástupem do zámku. *„Návrh navrácí místu prostorové, architektonické a obytné kvality, o které přišlo vinou necitlivých zásahů v minulém režimu,“* shrnul hodnocení poroty Martin Horáček.

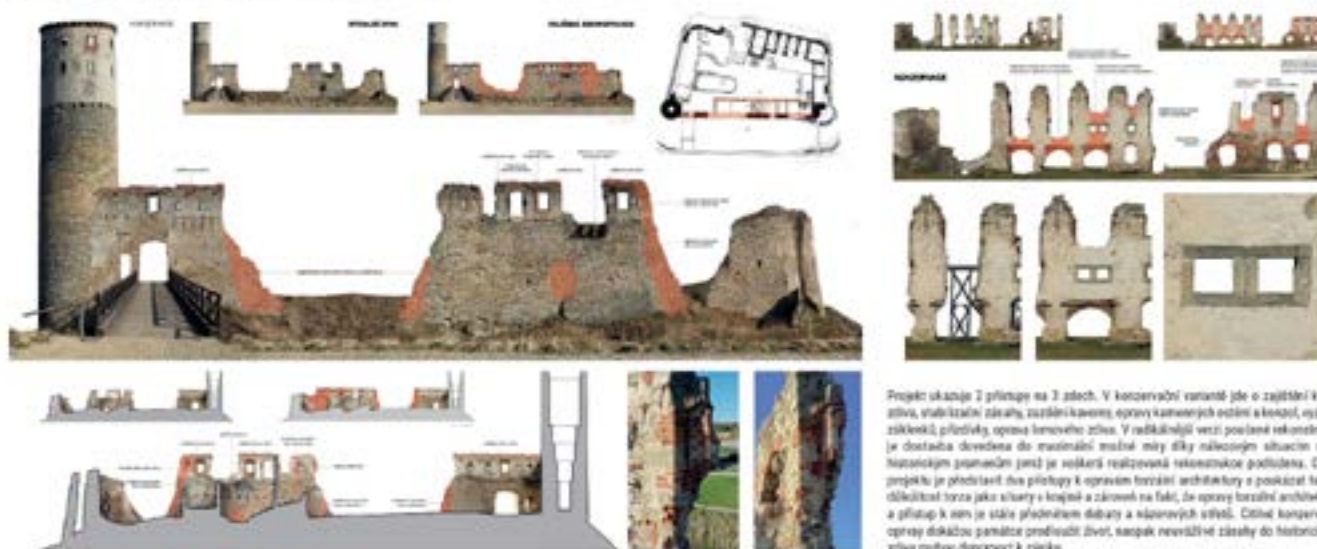

Eliška Houdová, držitelka Ceny Břetislava Štorma 2019–2022, a členové poroty (zprava) Martin Horáček, Miloslav Hanzl, Václav Girsy a Tomáš Bistrický na vyhlášení Ceny v usedlosti Kotlářka dne 23. 6. 2022.

29 KONZERVACE TORZA ZÁMKU ZVÍŘETICE

ELIŠKA HOUDOVÁ, ATELIER GIRSA, LS 2021/2022

Projekt ukazuje 2 příklady na 3 zřetích. V konzervační variantě jde o zajištění konkrétního stavu, stabilizaci zřetěží, zastřešení krovem, opravu kamenných ostění a klenobí, vyčištění zdivka, přírodního zdiva, opravu kamenného zdiva. V rekonstrukční variantě rekonstrukce je dostatek provedena do stávajícího stavu díky nálevojem situacím nebo historickým poměrům není je reálné realizovat rekonstrukce podložena. Cílem projektu je předložit dva příklady k opravám torzání architektury a poskytnout tak na důležitosti torza jako prvky v krajinné a zájmové na fakt, že opravy torzání architektury a přístup k nim je stále přednostem dočasně a nápravových ústředí. Cílové konzervační opravy dokážou památku prodloužit život, sicepak nevylučují zásahy do historického zdiva nebo úpravy k zdivku.

Vítězný projekt 12. ročníku zpracovala Klára Bohuslavová z ateliéru architekta Tomáše Eflera. Ocenění získala za urbanistickou studii revitalizace území žatecké chmelařské krajiny v okolí zámku Stekník v souvislosti s předpokládaným zvýšeným turistickým zájmem o území. Řeší komplexní obnovu krajinných prvků, návrh pěších tras, naučných stezek a cyklostezek, dopravní obslužnost území, návrh nových turistických aktivit a zázemí. Na samotnou obec Stekník se zaměřuje detailněji. „Kvalitu tohoto návrhu podtrhuje, že se práce stala součástí dokumentace pro nominaci Žatecka na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO,“ uvedl k projektu Horáček. Také mezi dalšími umístěnými se nacházejí zajímavé návrhy, například konverze areálu Branických ledáren navržená Tomášem Rainem, který chytré přizpůsobuje významný památkový areál funkci trvalé expozice Muchovy

Slovanské epopeje. Seznam všech oceněných projektů je uveden ve stručném výčtu.

2019–2020

1. cena: Klára Bohuslavová (č. 11) AT. EFLER, Revitalizace žatecké chmelařské krajiny v okolí zámku Stekník
2. cena: Martin Kolovský (č. 1) AT. GIRSA, Obnova gloriety u zámku v Rožmberku nad Vltavou
3. cena: Tomáš Rain (č. 3) AT. GIRSA, Konverze areálu Branických ledáren v Praze

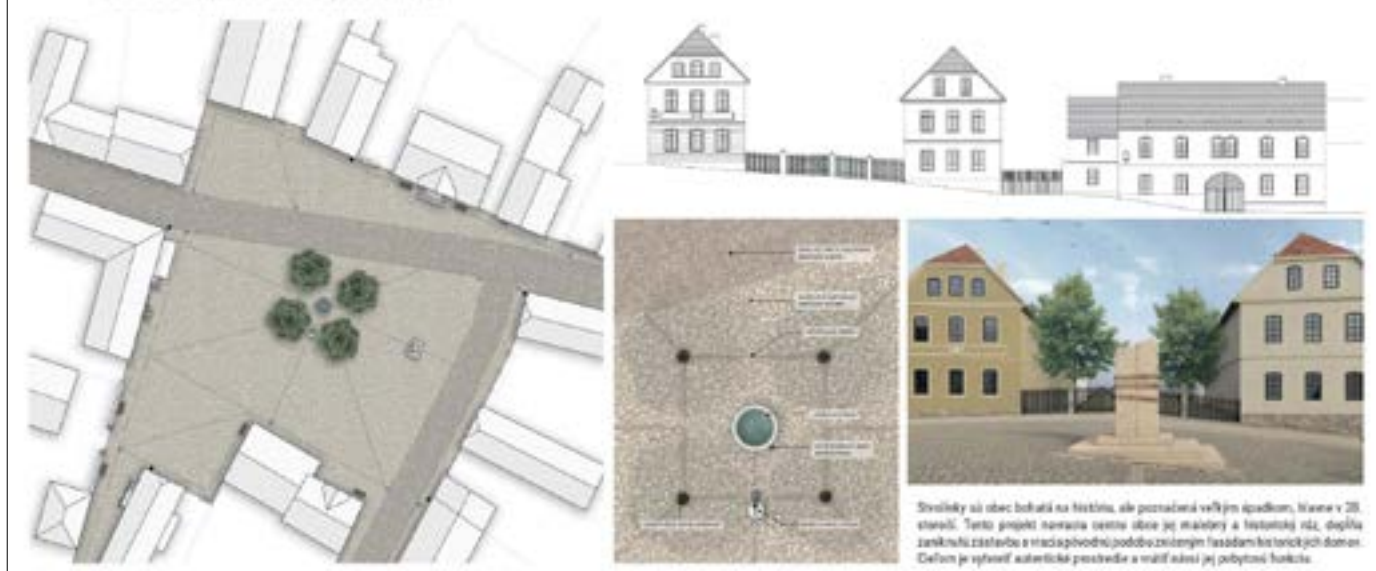
2020–2021

1. cena: Tomáš Beneš (č. 17) AT. GIRSA, Obnova návsi ve Stvolínkách
2. cena: Eliška Zatloukalová (č. 13) AT. GIRSA, Obnova kostela Věch svatých ve Stvolínkách

17 STVOLÍNKY - OBNOVA NÁVSI

TOMÁŠ BENEŠ, ATELIER GIRSA, 25 2020/2021

3. cena: Kateřina Tomsová a Vojtěch Palm (č. 23) AT. EFLER, Obnova krušnohorské vesnice Český Jiřetín

2021–2022

1. cena: Eliška Houdová (č. 29) AT. GIRSA, Konzervace torza zámku Zvířetice

2. cena: Kristýna Šedivá (č. 26) AT. GIRSA, Regenerace objektu Železná 109 v Železném Brodě

3. cena: Vojtěch Palm (č. 36) AT. EFLER, Regenerace usedlosti Schöffl v Trnovanech

Cena Břetislava Štorma

První ročník soutěže o Cenu Břetislava Štorma byl vyhlášen v roce 2009. Pro ohodnocení oceněných prací je stanovena částka 30 000 Kč. Cena (první místo) je spojena s finanční odměnou ve výši 15 000 Kč. Pro ohodnocení

prací umístěných na druhém a třetím místě, případně pro mimořádné odměny, je určena zbylá část finančních prostředků. Soutěž pořádá Ústav památkové péče Fakulty architektury ČVUT v Praze ve spolupráci s Českým národním komitétem ICOMOS (Mezinárodní rady památek a sídel). Předsedou poroty je vždy respektovaná osobnost z oboru architektury a památkové péče. V minulých letech se této funkce ujali například historik umění Ivo Hlobil, rektor Akademie výtvarných umění Jiří T. Kotalík či ředitel Národního technického muzea Karel Ksandr.

Břetislav Štorm

Ing. arch. Břetislav Štorm (1907–1960) byl významný český památkář a mnohostranně nadaný umělec. Vynikl jako architekt, ale též jako grafik a ilustrátor. Zabýval se rovněž heraldikou, návrhy nábytku, šperků a liturgických

předmětů. Byl činným publicistou, autorem básní, povídek, statí o architektuře a životním stylu. Hlavním zájmem a životním posláním Břetislava Štorma byla záchrana památek. Jeho působení ve státní památkové péči zahrnovalo oblast výzkumu, metodiky i stavebních realizací. Angažoval se při památkových úpravách řady významných objektů, zejména hradů a zámeckých areálů. Podle jeho návrhu a metodického vedení byly prováděny záchranné stavebně restaurátorské práce zejména na hradech Kost, Švihov, Buchlov, Křivoklát a Karlštejn. Významné bylo jeho angažování při úpravách zámků v Chlumu nad Cidlinou, Boskovicích, Klášterci nad Ohří a při rehabilitaci zámeckých zahrad v Jaroměřicích nad Rokytnou, Rájci nad Svitavou, Veltrusích, Mnichově Hradišti, Jemništi či v Liblicích.

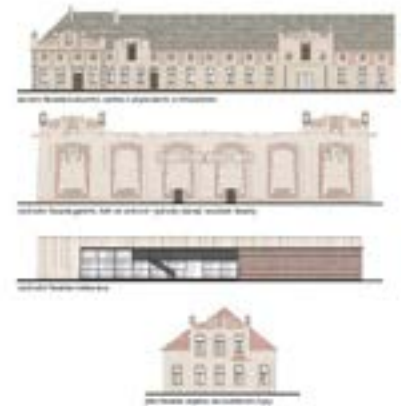
Výsledky svých výzkumů publikoval Břetislav Štorm v odborném tisku. Jeho bohaté praktické zkušenosti jsou shrnuty v metodické publikaci *Základy péče o stavební památky*, která byla vydána posmrtně v roce 1965 Státním ústavem památkové péče v Praze a v moderní edici Národním památkovým ústavem v roce 2007. Tato kniha patří mezi základní a stále vysoce aktuální tituly oboru. Všestranná osobnost Břetislava Štorma je dodnes nedostižným příkladem harmonického spojení vzdělaného badatele, památkáře-metodika a tvůrčího architekta.

Mimořádný přínos Břetislava Štorma pro obor byl oceněn v roce 1999 udělením Ceny Ministerstva kultury České republiky za památkovou péči in memoriam. (Martin Horáček, Tomáš Efler a Jan Štoll)

3 KONVERZE AREÁLU BRANICKÝCH LEDÁREN

TOMÁŠ RAIN, ATELIER GIRSA, LS 2019/2020

Konverze areálu Branických ledáren je snůvkou o nalezení vhodné využití pro chýlající secesní areál s přihlédnutím k současným trendům a vytvoření skvělého místa, které by bylo dobrým impulzem pro celkové zvidnění této rozdílné lokality. Cílem práce bylo citlivě zrekonstruovat nevyužívané objekty, najít vhodné využití, které jeám s rámci řešení začít na aktuálněpočítačsky diskutovaném téme - Slovensko epogoj od Alfonse Muchy.

Výstava studentských návrhů soutěžících o Cenu Břetislava Štorma v usedlosti Kotlářka v Praze-Dejvicích.

OBNOVA GLORIETU V RŮŽOVÉ ZAHRADĚ V DĚČÍNĚ ZÍSKALA CENU GRAND PRIX OBCE ARCHITEKTŮ V KATEGORII REKONSTRUKCE

V rámci 29. ročníku *Národní ceny za architekturu* pořádané Obcí architektů v kategorii rekonstrukce ocenila porota restaurování významné barokní památky gloriety v Růžové zahradě na zámku v Děčíně. Projekt restaurátorské obnovy, realizované v letech 2020–2021, vypracoval tým Tomáše Eflera, Václava Girsy, Miroslava Hanzla, Jany Strnadové a Jaroslava Svěrka, na restaurování sochařské výzdoby postav z antické mytologie má zásluhu především akademický sochař Jarmil Plachý. Porota soutěže

Grand Prix Obce architektů tak ocenila multidisciplinární práci, kde podstatu díla tvoří náročné restaurování kamenosochařské výzdoby, řemeslná a stavební oprava objektu a lokální korektivní úpravy s absencí výrazných kontrastních intervencí. Restaurování gloriety získalo též cenu veřejnosti *Památky děkují* v soutěži Patrimonium pro futuro pořádané Národním památkovým ústavem.

(Tomáš Efler)

PŘEDNÁŠKOVÝ CYKLUS PAMÁTKY NA FAKULTĚ ARCHITEKTURY ČVUT V PRAZE – PODZIM 2022

PAMÁTKY 2022

vždy v úterý v 17:00

v přednáškové místnosti č. 107 "Janák"

11. ROČNÍK VOLNÉHO PŘEDNÁŠKOVÉHO CYKLU POŘÁDÁ ÚSTAV PAMÁTKOVÉ PÉČE A ÚSTAV TEORIE A DĚJIN ARCHITEKTURY FA ČVUT VE SPOLUPRÁCI S ČNK ICOMOS POD VEDENÍM PROF. VÁCLAVA GÍRSY

25. 10. TRADIČNÍ ARCHITEKTURA V ALPSKÉ OBLASTI

Jan Pešta

Ing. arch. Jan Pešta, pedagog Ústavu památkové péče FA ČVUT, odborník na historické ikonografie a autor řady GHP, přebírá ve své přednášce osobitné rysy alpské venkovské architektury.

1. 11. OBNOVA KLÁŠTERNÍ ZAHRADY V BROUMOVĚ

Aleš Lapka

MgA. Aleš Lapka, MgA. Petr Kolář - ADR s.r.o., Autorská dvojice, která zpracovala řadu pozoruhodných a oceňovaných projektů v ČR, předmětem přednášky architekta Aleše Lapky bude seznámení s pozoruhodnou obnovou klášterní zahrady v Broumově.

8. 11. K POČÁTKŮM ŽELEZOBETONOVÉ ARCHITEKTURY

Lukáš Beran

Mg. Lukáš Beran, Ph.D. Historik architektury a pedagog na FA ČVUT v Praze, působí ve Výzkumném centru průmyslového dědictví při Ústavu teorie a dějin architektury FA, představí důsledky inovace stavební technologie.

15. 11. SOUVISLOSTI

Marcela Steinbachová

MgA. Marcela Steinbachová, Ph.D., významná česká architektka, Architekt roku 2016, pedagog Školy architektury AVU, představí dvě vynikající realizace kontextuálního přístupu (dům v Mohelně a obnova budovy Školy architektury AVU).

22. 11. OSTROV POSLEDNÍ INSTANCE

Irena Žantovská Murray

Dr. Irena Murray Žantovská - historička, někdejší ředitelka Britské architektonické knihovny Královského institutu britských architektů (RIBA) a velitelka sbírek Královského institutu, lektorka a hlavní kurátorka sbírek architektury na McGill University v Montrealu, představí Královský institut britských architektů (RIBA) jako příklad profesní pomoci středoevropským architektům, 1908 – 1939.

29. 11. KABÁT A KAMNA VE STŘEDOVĚKU

Magda Biedermannová

Ing. arch. Magdaléna Biedermannová, doktorandka FA ČVUT a pedagoga Ústavu památkové péče představí aktuální poznatky v otázkách tepelné pohody ve středověku.

6. 12. PALÁC CHEMAPOL-INVESTA

aneb Kde se vzal "Italák" v Praze?

Pavel Kalina

Prof. PhDr. Pavel Kalina, Ph.D., vědecký a pedagogický pracovník Ústavu teorie a dějin architektury FA ČVUT, Historik umění a architektury představí šlágl souvislosti a coudy významné moderní architektury.

13. 12. MÁNESŮV MOST

Michael Rykl

Doc. Ing. Michael Rykl, vědecký a pedagogický pracovník Ústavu teorie a dějin architektury FA ČVUT představí výsledky stavebně historického průzkumu technické památky.

Partner: Institut pro památky a kulturu, o.p.s.

Změna programu vyhrazena

KDO NÁS OPUSTIL

Aleš Krejčů

(3. 6. 1944 – 8. 8. 2022)

Dne 8. srpna nečekaně zemřel ve věku 78 let Ing. Aleš Krejčů, nejdéle aktivně sloužící památkář v Česku, emeritní mnohaletý ředitel Památkového ústavu v Českých Budějovicích. Patřil k osobnostem, které výrazně formovaly českou památkovou péči posledních desetiletí, jak z hlediska filozofie jejího přístupu ke kulturnímu dědictví, tak z hlediska optimalizace jejích organizačních struktur, ekonomiky a systému práce.

V prvních desetiletích své odborné dráhy byl Krejčů energickým a obětavým terénním památkářem. Získal tím nesporné praktické zkušenosti, které později uplatňoval ve své řídicí činnosti, ve svém působení v řadě odborných památkových rad a grémií, a které vždy nezištně předával mladším kolegům. Aleše jsme znali jako ryziho, čestného člověka mimořádně pro svou profesi zapáleného a všestranně technicky i humanitně vzdělaného. Měl velký smysl pro fair play a jako vedoucí a později ředitel byl vždy připraven zastat se svých podřízených. Přátelé a kolegové ho vnímali jako optimistu se specifickým smyslem pro humor.

Krejčů se narodil v Deštné na Jindřichohradecku. Vysokoškolská studia absolvoval na fakultě architektury a pozemního stavitelství ČVUT, později svou všestrannou odbornou kvalifikaci rozšířil úspěšnými postgraduálními studii na fakultě architektury ČVUT i filozofické fakultě UK. V r. 1967 zahájil svou profesní dráhu jako odborný pracovník Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody v Českých Budějovicích, kde byl garantem řady mimořádně významných renovačních akcí v jihočeském regionu (hrad a zámek v Českém Krumlově, městská památková rezervace Tábora ad.) Silou svých argumentů i obratným a trpělivým vyjednáváním dokázal i v nelehké době 70.–80. let dvacátého století zachránit ve svém kraji významné množství historických staveb, které by jinak, kvůli tehdejší obecné lhostejnosti a nejednou přímo politickému tlaku, byly odsouzeny k zániku. V r. 1972 byl díky svým schopnostem pověřen funkcí vedoucího Odboru památkové péče, v níž se skvěle osvědčil. Byl však pro své odmítnutí nátlaku, aby vstoupil do KSČ, suspendován. Na vedoucí místo se vrátil až v r. 1988, rok před pádem totalitního režimu. V té době se intenzivně věnoval závažnému tématu státních hradů a zámků. V r. 1985 navrhl začlenění agendy jejich údržby a obnovy do struktury úseku památkové péče a stal se natrvalo zastáncem efektivní přímé součinnosti odborných a provozních profesí při jejich správě, s předpokladem vytvoření systému účinné kontroly.

Po pádu totalitního režimu, v letech 1992–2005 působil jako ředitel českobudějovického Památkového ústavu. V letech 2004–2005 k tomu zastával funkci zastupujícího generálního ředitele Národního památkového ústavu. V těchto vrcholových pozicích se Krejčů, více než kdo jiný, zasloužil o vybudování systému památkové péče v nových společenských, kulturních a ekonomických podmínkách obnovené demokracie v naší zemi. Až do svých posledních dnů předával své bohaté znalosti a zkušenosti ze své praxe i ze své řídicí činnosti vedení NPÚ jako oborový analytik.

O své znalosti se Krejčů dělil i jako pedagog přednášející na filozofické a teologické fakultě Jihočeské university (od r. 1994), jako člen Vědecké rady generálního ředitele Národního památkového ústavu (od r. 1993), člen Kolegia a poradních komisí ministerstva kultury a člen Českého národního komitétu ICOMOS (od r. 1993). Za celoživotní přínos našemu oboru obdržel v r. 2017 cenu ministra kultury za památkovou péči, dále cenu Jože Plečnika od Obce architektů a Zlatou medaili sv. Auraciána Biskupství českobudějovického.

V osobnosti Aleše Krejčů se vždy prolínala optika zkušeného terénního památkáře se spontánním hlubokým zájmem o ekonomickou a manažerskou stránku našeho oboru. Toto dvojí zaměření se zúročovalo v synergii správy kulturních statků s odborně administrativními činnostmi ve státní památkové péči. Jeho odchodem náš obor ztratil nenahraditelného odborníka. Čeští památkáři pak skvělého kolegu a mnozí z nás i vzácného přítele.

(Josef Štulc a Vlastislav Ourada)

STANOVISKA, VEŘEJNÉ PROJEVY A DOPISY PREZIDIA ČNK

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÈQUE

Stanovisko Českého národního komitétu ICOMOS k realizaci projektu *Akropole Závist – Zpřítomnění* v areálu národní kulturní památky Hradiště a keltské oppidum Závist

Na podzim 2021 byly v areálu tzv. akropole někdejšího keltského hradiště Závist zahájeny stavební práce směřující k realizaci projektu *Akropole Závist – Zpřítomnění* a sestávající ze dvou etap: vztyčení rozhledny (které se k aktuálnímu datu již uskutečnilo) a pokrytí nejdůležitějšího prostoru vrstvou ze štěrku, mlatu a barevných železobetonových desek, tvarově evokujících půdorysy archeologických objektů skrytých pod zásypem. Aktivita vzbudila nebývale intenzivní nesouhlasné reakce zástupců odborné i občanské veřejnosti: petice *SOS Závist – Nebetonujte keltskou památku* nasbírala za jediný měsíc přes 7 000 podpisů, což je v polistopadové éře unikát, pokud jde o projev zájmu o archeologické dědictví. Stanovisko Národního památkového ústavu je zdrženlivé a vychází primárně z přesvědčení, že fragmenty historických staveb dochované pod zásypem nebudou zamýšlenou výstavbou poškozeny. Reprezentanti investora a Archeologického ústavu Akademie věd ČR deklarují, že cílem záměru je jednak kultivovat plochu hradiště, jednak upozornit na někdejší existenci prehistorické architektury tvůrčí formou (slovy architektů) „odborně-snívé spekulace“.

ČNK ICOMOS k tomu připojuje následující stanovisko.

Projekt *Akropole Závist – Zpřítomnění* je v nápadném rozporu s prakticky všemi relevantními mezinárodními doktrinálními dokumenty památkové péče. *Benátská charta* (1964) zdůrazňuje význam zachování prostředí památky a (v případě archeologických památek) varuje před zásahy zkreslujícími jejich smysl. *Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy* (1992), jež je součástí českého právního řádu, klade rovněž důraz na zachování prostředí a dále na šetrnost případných stavebních úprav. *Dokument o autenticitě z Nary* (1994) a *Florentská deklarace o dědictví a krajině jako hodnotách humanity* (2014) podporují aktivní zapojení komunity a citlivou práci s asociacemi, vzpomínkami a tradicemi, jež se váží k dotčené památce. Konečně, *Evropské zásady kvality u zásahů s potenciálním dopadem na kulturní dědictví* (2020) upozorňují na nebezpečí nadměrných a „přefinancovaných“ intervencí, vedoucích k nevratným či obtížně napravitelným transformacím atributů hodnot, kvůli kterým bylo místo původně chráněno.

ČNK ICOMOS připomíná, že oppidum Závist je jedním z mála nezastavěných archeologických nalezišť v České republice, jež byla pro svůj význam zvažována ke kandidatuře na zápis do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. S tímto statkem je proto třeba nakládat v souladu s nejvyššími kritérii památkové péče. Dále je třeba vzít v potaz, že integrální součástí památky je lokalita

Český národní komitét ICOMOS
Rozdílsovská 2002
169 00 Praha 6

cnk@icomos.cz
www.icomos.cz

IČ: 22735941
Bankovní spojení :RB
č.ú. 7458253001/5500

Šance, která je současně přírodní rezervací a společně s kopcem Hradiště tvoří areál výjimečný právě spojením archeologických stop s živou přírodou, jež si pomyslně vzala zpět území někdejší laténské metropole. Minimální zastavěnost místa logicky přispívá k této hodnotě, ať už ve prospěch zdejšího ekosystému a biodiverzity, tak z pohledu návštěvníků a jejich vnímání genia loci. To platí též pro dálkové pohledy a zasazení obou kopců do ikonických pražských panoramat.

Projekt *Akropole Závist – Zpřítomnění* zásadním způsobem ohrožuje památkové hodnoty NKP Hradiště a keltské oppidum Závist. Prostřednictvím zbytečně vysoké a rozložitě rozhledy vstupuje do ustálených vedut; prostřednictvím betonových sarkofágů jakoby přiřazuje metodu konzervace černobylského jaderného reaktoru k nástrojům české památkové péče. Nikde ve světě se na srovnatelných lokalitách nesetkáme s podobnou formou „zpřítomnění“ – což není doklad vyspělosti ani „modernosti“ diskutovaného projektu, nýbrž zásadního nepochopení fenoménu památkových hodnot a neznalosti aktuální odborné památkářské rozpravy. Skutečné „zpřítomnění“ kulturního dědictví akropole, bude-li k němu někdy v budoucnu vůle, je navrženým řešením prakticky znemožněno. Argumentaci „reverzibilitou“ intervencí, spočívajících v navezení tun kameniva a betonu, nelze brát vážně.

Český národní komitét ICOMOS vyzývá zúčastněné strany k zastavení výstavby podle projektu *Akropole Závist – Zpřítomnění* v současné podobě. Zároveň podporuje odbornou a veřejnou diskusi vedoucí k nalezení optimálního a důstojného pojetí prostoru akropole a rád se do této diskuse prostřednictvím svých expertů zapojí.

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
prezident ČNK ICOMOS

V Praze 3. prosince 2021

Stanovisko ČNK ICOMOS

k plánovaným úpravám významné funkcionalistické památky bývalého Všeobecného penzijního ústavu v Praze

Český národní komitét ICOMOS se znepokojením sleduje informace a veřejnou diskuzi o připravované radikální přestavbě významné funkcionalistické architektury, vybudované v 30. letech 20. století podle projektu Josefa Havlíčka a Karla Honzíka.

Budova patří mezi klíčová architektonická díla meziválečné periody v Evropě a byla již v roce 1958 prohlášena za kulturní památku. Plánované úpravy, byť motivované oživením, by v žádném případě neměly postihnout ty vlastnosti, pro které byla uznána mimořádná hodnota stavby při zápisu do seznamu kulturních památek. Nežádoucí jsou zásahy, které výrazně změní povahu dispozice a poškodí dochované interiéry s autentickými prvky. Naprosto nevhodné je zvyšování hlavní budovy či bočních těles budovy o další patra, a to nejen kvůli znešvažení vnější kompozice hmot, která představuje zásadní součást architektonické hodnoty objektu, ale i pro negativní dopady z hlediska širších vizuálních souvislostí, s narušením panoramatických pohledů podnože Žižkova.

ČNK ICOMOS se vymezuje proti nepřijatelným zásahům a požaduje, aby bylo respektováno odborné stanovisko Národního památkového ústavu, vydané k této akci.

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Gírsa
prezident ČNK ICOMOS

V Praze dne 21. ledna 2022

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÈQUE

Stanovisko Českého národního komitétu ICOMOS k dostavbě hradu Helfštýn

Na podzim 2021 vyhrála Českou cenu za architekturu „Rekonstrukce paláce hradu Helfštýna“, realizovaná v letech 2017–2020 podle projektu olomouckého architektonického atelieru-r. Investorem byl Olomoucký kraj, uživatelem objektu je Muzeum Komenského v Přerově. Stavba proběhla v souladu s pokyny Národního památkového ústavu, který ji také návazně vybral „jako významný počin v památkové péči, na který je třeba upozornit“. NPÚ v textu na svém oficiálním webu oceňuje „vznik jedinečné soudobé architektury na hradě Helfštýn“ a „poněkud odvážné a experimentální pojetí rekonstrukce“. Tamtéž upřesňuje, že „v roce 2010 územní odborné pracoviště NPÚ v Olomouci pro zachování autentického vzhledu objektu stanovilo podmínky, jež i tak umožňovaly vznik unikátního a moderního řešení“. Reakce v médiích se až na výjimky s kladným hodnocením ztotožňují.

Na ČNK ICOMOS se v protikladu s tím obrací řada odborníků památkové péče, pracovníků kulturní sféry i široké veřejnosti s kritikou aktuálních úprav na hradě Helfštýně. Zároveň je opakovaně ČNK vyzván, aby zaujal k této akci odborné stanovisko. Po detailní prohlídce hradu členy Vědeckého výboru pro hrady a zámky ČNK ICOMOS a po projednání v exekutivním výboru konstatuje vedení ČNK ICOMOS:

Hrad Helfštýn je nositelem památkových hodnot, a proto byl zařazen mezi kulturní památky. Zachování těchto hodnot by mělo být klíčovým kritériem kvality revitalizačního zásahu z pohledu památkové péče. U soliterních torzálních památek, situovaných v krajině, jako je hrad Helfštýn, patří mezi nositele (atributy) památkové hodnoty rovněž samotný torzální stav dochování; jeho fyzické, vizuální i pocitově vnímané sblížení s okolní přírodou. Na tom se autority středoevropské památkové péče shodly před více než sto lety. Setrvalý intenzivní turistický zájem o tzv. zříceniny v přírodě s tímto odborným názorem není v rozporu.

Hrad Helfštýn od roku 1952 spravují veřejná muzea; nejprve olomoucké, od roku 1960 přerovské. Od počátku se počítalo s polyfunkčním „kulturním využitím“, překračujícím rámec prezentace konzervované památky. Vytvoření prostředí pro umělecké performance, jejich zázemí a související expozici lze při splnění určitých podmínek vnímat jako v principu přiměřený způsob využití hradního torza, jenž nemusí vést ke ztrátě památkových hodnot, pokud na ně bude brán zřetel. Při konzervaci, respektive stavebně restaurátorském ošetření dochované hmoty s maximálním ohledem na výpovědní hodnotu jednotlivých autentických prvků, lze k této hmotě připojit nové prvky potřebné pro bezpečnost a komfort požadovaného provozu, bude-li tento provoz racionálně, přiměřeně dimenzován a novotvary dochované hodnoty netransformují, nezastřou, nýbrž jen citlivě, ohleduplně doplní.

Český národní komitét ICOMOS
Rozdělovská 2002
169 00 Praha 6

cnk@icomos.cz
www.icomos.cz

IČ: 22735941
Bankovní spojení :RB
č.ú. 7458253001/5500

V případě hradu Helfštýna se tomu tak nestalo. K aktuálním úpravám v areálu hradu konstatujeme:

- 1) Hledání možností ochrany dispozice paláce je legitimní, stejně tak jako požadavek památkové péče, aby ochranné zastřešení neporušilo zažitou siluetu hradu. Provedená úprava však tuto roli nespĺňuje. Realizovaný způsob vodorovného zastřešení, skrytého za korunou zdiva, negarantuje spolehlivou ochranu, což je patrné již nyní v zimním období. Navíc byly ponechány části dispozice zcela bez zastřešení. Prohlídka prostorů paláce s masivními závěsemi sněhu i partie silně promáčených konstrukcí to stvrzují. Je zjevné, že nesprávně zvolené technické řešení bude záhy namísto ochrany zhoršovat stav autentických konstrukcí a výhledově silně ohrožovat památku.
- 2) Autentická materie zříceniny paláce byla v druhé polovině dvacátého století narušena řadou velmi necitlivých úprav. To však v žádném případě nemůže zdůvodňovat a omlouvat rezignaci na kvalifikované, památkově akceptovatelné ošetření památky. Právě naopak. O to větší péče měla být věnována torzální stavbě, která v mnohém zůstala neodborných zásahů v minulosti ušetřena. Nelze přejít, že místo toho byly provedeny četné zásahy do autentické hmoty, včetně bourání zdiva pozdně gotického původu. Památkové hodnoty historických detailů byly v řadě případů zastřeny zcela nevhodným, výrazným mechanickým povrchovým přespárováním na hranici nevksu.

ČNK ICOMOS s politováním konstatuje, že celá historie péče o hrad Helfštýn od padesátých let 20. století do současnosti představuje především varovnou ukázkou toho, jak lze památku a její hodnoty obětovat (slovy Maxe Dvořáka) nevědomosti, špatně pochopeným idejím pokroku a falešným touhám po zkrášlení. ČNK ICOMOS registruje skutečnost, že nynější ocenění za rekonstrukci paláce hradu Helfštýna se opírá o rétoriku, kombinující avantgardistické floskule o „odvaze“ s puristickým důrazem na slohový „design“. Skutečně moderní a zároveň nadčasové aspekty péče o architektonické dědictví, jako jsou vědecká preciznost materiálového průzkumu, řemeslná a výtvarná pečlivost restaurátorského ošetření nebo celková environmentální šetrnost zásahu, zde zastoupeny nejsou.

ČNK ICOMOS se domnívá, že úlohou Národního památkového ústavu je jasná a komplexní identifikace hodnot chráněných objektů a jednoznačné vystupování ve prospěch jejich udržení. Pokud se to z různých důvodů nepodaří, je na místě přinejmenším kritická reflexe příčin, aby bylo zřejmé, že objekt nepředstavuje vzor hodný následování.

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá

předseda Vědeckého výboru pro hrady a zámky ČNK ICOMOS
prezident Českého národního komitétu ICOMOS

V Praze 31. ledna 2022

**Stanovisko
Českého národního komitétu ICOMOS
ke stavebním zásahům do Zdíkova paláce v Olomouci**

Český národní komitét ICOMOS vyjadřuje znovu svůj nesouhlas s návrhem „nové prezentace Zdíkova paláce“ v Olomouci od kanceláře Šépka architekti. Realizace návrhu, veřejně prezentovaného v roce 2018, je v současné době pozastavena z důvodu podezření na statické poruchy, jež by mohly projektované stavební zásahy způsobit. Potvrzují se tak obavy, jež ČNK ICOMOS konstatoval hned po zveřejnění. Návrh zahrnuje přestavbu severního a západního křídla gotického kapitulního ambitu při katedrále sv. Václava, kde je v podstřešním ochozu zpřístupněno památkově a umělecko-historicky nesmírně cenné torzo románského paláce biskupa Jindřicha Zdíka z 12. století (součást Národní kulturní památky Olomoucký hrad s kostelem sv. Václava). Podle návrhu studia architekta Jana Šépky má být odstraněna nástavba a sedlová střecha nad ambitem, provedená v sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století podle návrhu významného českého architekta a památkáře Jana Sokola, a nahrazena nečleněnou, složitě kotvenou pultovou plechovou střechou a kompaktní skleněnou stěnou, výrazně se uplatňující zejména při pohledech z ambitu. V nastalé situaci považuje ČNK za důležité své argumenty zopakovat a připojit k nim další:

- 1) V rozporu s mezinárodně uznávanými principy památkové obnovy (počínaje Benátskou chartou z roku 1964) se chystá masivní intervence do památky, a to samoučelně, bez závažných funkčních či technických důvodů, přičemž stavební aktivity vystaví ohrožení nenahraditelnou hmotnou substancí památky.
- 2) Má být odstraněna vysoce ceněná historická stopa jedné z nejnáročnějších střeoevropských památkových obnov druhé poloviny 20. století, která byla koncipována tehdejšími vynikajícími historiky, archeology, uměnovědci a památkáři. Autorem velmi kultivovaného architektonického řešení byl profesor Jan Sokol, ušlechtilý, hluboce věřící člověk s rozsáhlým vzděláním a pokorou vůči památkovým hodnotám. Jeho realizace se s odstupem rovněž stala nositelem památkových hodnot. Likvidace této vrstvy by představovala významnou ztrátu z hlediska poznání dějin památkové péče a vztahu člověka k dědictví křesťanské kultury v komplikovaných souvislostech dvacátého století. Zároveň by vedla k ochuzení autorského počínu jednoho z významných českých architektů a uznávané osobnosti památkové péče a k poškození samotné podstaty památky.

- 3) Připomínáme znovu, že bezohledná exhibice řešení s výraznými prosklenými stěnami narušuje atmosféru vzácné památky. Zároveň představuje zásah do mikroklimatických poměrů s rizikem degradativního vlivu na historické zdivo. Hrozí narušení vnějších pohledů na areál olomouckého hradu, kdy se v jinak celistvém obraze jeho pláště objeví prvek ruiny, dosud začleněný Janem Sokolem harmonicky do celku vyššího řádu pomocí sedlových střech evokujících historickou siluetu. Památkové hodnoty celku nelze opomíjet nebo zaměňovat za součet hodnot vybraných historických architektonických článků.
- 4) Nejen, že návrh není šetrný k významné památce, ale je také ekonomicky neuvážený. Představuje zbytečné plýtvání finančními prostředky a je z tohoto důvodu i ostatních jmenovaných důvodů v přímém rozporu s doporučením ICOMOS a Evropské komise „Evropské zásady kvality pro projekty s dopadem na kulturní dědictví“ z roku 2020.
- 5) Návrh ohrožuje statut Přemyslovského hradu a Arcidiecézního muzea v Olomouci jako pamětihodnosti Evropského dědictví (European Heritage Label). Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1194/2011/EU, kterým se zavádí opatření Evropské unie pro označení „Evropské dědictví“, požaduje (podle článku 7) plnit kritérium c-ii „zajištění ochrany dané pamětihodnosti a jejího zachování pro budoucí generace v souladu s příslušnými ochrannými režimy“ a c-viii „zajištění co nejekologičtější správy dané pamětihodnosti“. Neplnění kritérií může vést Evropskou komisí k rozhodnutí, aby bylo označení Evropské dědictví pamětihodnosti odejmuto.

ČNK ICOMOS vnímá nynější zdržení realizace návrhu „nové prezentace Zdíkovy paláce“ v Olomouci jako příležitost k objektivnímu přehodnocení celé akce. Vyzývá proto zúčastněné strany, především Metropolitní kapitolu u svatého Václava v Olomouci a Muzeum umění Olomouc jako investora a uživatele stavby, aby od realizace návrhu „nové prezentace Zdíkovy paláce“ v Olomouci od kanceláře Šépka architekti ustoupili, a místo toho v případě potřeby zvolili šetrné restaurátorské ošetření dochovaného zdiva a architektonických článků v souladu s moderními zásadami péče o kulturní dědictví.

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsu
prezident ČNK ICOMOS

doc. PhDr. Josef Štulc
viceprezident ČNK ICOMOS

V Praze dne 15. 3. 2022

Rozdělovník:

Metropolitní kapitula u sv. Václava v Olomouci, P. Mgr. Ladislav Švirák, probošt kapituly, Biskupské náměstí 841/2, 779 00 Olomouc, kapitula@ado.cz

Muzeum umění v Olomouci, Mgr. Ondřej Zatloukal, ředitel, Denisova 47, 771 11 Olomouc, zatloukalo@muo.cz

Národní památkový ústav, Ing. arch. Naděžda Goryczková, generální ředitelka, Valdštejnské náměstí 162/3, 118 01 Praha 1, epodatejna@npu.cz

Šépka architekti, prof. Ing. akad. arch. Jan Šépka, Heyrovského náměstí 7, Praha 6, sepka@sepka-architekti.cz

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÈQUE

Stanovisko Českého národního komitétu ICOMOS k návrhu Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) upraveného pro veřejné projednání - připomínky k návrhu Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitního plánu)

Pořizovatel ÚPD: Magistrát hl. m. Prahy, Odbor územního plánu, Jungmannova 35/29, 111 21 Praha 1

Zpracovatel: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, Vyšehradská 57, 128 00 Praha 2; autorský tým Kanceláře Metropolitního plánu, vedoucí Ing. arch. Michal Leňo; RNDr. Martin Kubeš (krajina), Ing. Jan Špilar (doprava), Ing. Petr Hrdlička (městské inženýrství) a další; zpracování: 2022

Pořizovatel VVURÚ: Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy, příspěvková organizace, Vyšehradská 57, 128 00 Praha 2

Zhotovitel: Atelier T-plan, s.r.o., Sezimova 380/13, 140 00 Praha 4 - Nusle; zakázkové číslo 2015012

Zpracovatelský kol: RNDr. Libor Krajíček - koordinace a řízení prací, metodický postup, radonové riziko, hornické prostředí, souhrnné vyhodnocení vlivů, požadavky na rozhodování ve vymezených plochách a další - Mgr. Alena Smrčková, Ph.D (kulturní dědictví); zpracování 2022

Český národní komitét ICOMOS, jako odborný poradní orgán ve věcech Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví a nepominutelný článek při posuzování dokumentů a procesů, které sledují podmínky uchování hodnot statku světového dědictví s názvem Historické jádro Prahy (Historic Centre of Prague), v daném případě jeho hlavní komponenty 001, tak jak je zapsána na Seznamu světového dědictví pod reg. číslem 616¹, vydal k návrhu Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) a Vyhodnocení vlivů Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) na udržitelný rozvoj území ve fázi společného jednání stanovisko č.j. 97/18 PRES ze dne 18. 7. 2018.

¹ <http://whc.unesco.org/en/list/616>

Statek světového dědictví je rozsahem totožný s rozsahem Památkové rezervace v hl. m. Praze, prohlášené Nařízením vlády ČSR č. 66/1971 ze dne 21. 7. 1971 o památkové rezervaci v hlavním městě Praze, vedené v Ústředním rejstříku kulturních památek pod číslem 1028.

Ve svém předchozím stanovisku Český národní ICOMOS posuzoval i aspekty týkající se tzv. nárazníkové zóny, kterou pro účel této památky světového dědictví tvoří Ochranné pásmo pražské památkové rezervace².

Po prostudování návrhu Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) upraveného pro veřejné projednání a rovněž dokumentace Vyhodnocení vlivů Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) na udržitelný rozvoj území je Český národní komitét ICOMOS nucen konstatovat, že odůvodněné připomínky a doporučení stanoviska ČNK ICOMOS z roku 2018 nebyly v procesu úpravy dokumentace pro veřejné projednání plně respektovány a zohledněny.

Pozitivně lze hodnotit řadu změn v dokumentaci upraveného návrhu Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán), zvláště v textové části ve vztahu k zohlednění kulturních hodnot v rámci řešeného území, avšak i nadále zastáváme názor, že nyní předkládaný upravený návrh Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) z hlediska ochrany kulturních hodnot na území hl. m. Prahy nedostatečně zohledňuje a chrání hodnoty kulturního dědictví, a to v rámci Památkové rezervace v hl. m. Praze v městské části Praze 1, Praze 2 a Praze 8, stejně tak i v jejím ochranném pásmu, nárazníkové zóně i na dalších územích plošné památkové ochrany³. Opakovaně jsme tak nuceni konstatovat, že upravený návrh Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) může vinou absence jasných pravidel péče o kulturní dědictví a jeho ochrany i nadále do budoucna významným způsobem ohrozit hodnoty, pro které bylo Historické jádro Prahy zapsáno na prestižní Seznam světového dědictví.

V praxi územního plánování nezvyklým pojetím upravený návrh Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) i nadále otevírá zcela liberální možnosti investičních a stavebních činností (a to nejen v památkově chráněných územích), které nemají obdoby v územně plánovací praxi dané legislativními nástroji, zvláště stavebním zákonem a jeho vyhláškami. Na závalu je značná celková nepřehlednost dokumentace „obcházející“ metodiky MMR (například využití – pouze: produkční, obytné, rekreační, přírodní), nesrozumitelnost textů používajících nové pojmy (mimo stavební zákon), přílišné odkazování na další články a odstavce, nejasnost grafických částí (výkresů), které nejsou zobrazeny nad katastrální mapou, ale zejména nejednoznačnost definování kulturních hodnot území. Tato skutečnost je pro ČNK ICOMOS velmi znepokojující. Jsme opakovaně nuceni konstatovat, že i nyní upravený návrh Metropolitního plánu může významným způsobem ohrozit budoucí možnosti ochrany a uchování hodnot, pro které byla Praha zapsána na Seznam světového dědictví.

² Určené Rozhodnutím NV hl. m. Prahy o vyhlášení ochranného pásma památkové rezervace v hl. m. Praze č.j. kul/5-932/81 ze dne 19. 5. 1981; vedené v ÚSKP pod číslem rejstř. 3333.

³ Památkové rezervace a památkové zóny na území hl. m. Prahy.

Zásadní připomínky ČNK ICOMOS k upravenému Územnímu plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán)

1. Koncepce dostřednosti a monocentričnosti

Ve stanovisku k návrhu Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) z roku 2018 ČNK ICOMOS uplatňoval připomínku ke koncepci dostřednosti a monocentričnosti města vedoucí k nežádoucímu zahušťování a „přizvednutí“ historického centra města formou nastavení, tj. zvýšení stávající výškové úrovně jednotlivých objektů na území památky světového dědictví, včetně umožnění nové zástavby.

Definice dostřednosti byla v upraveném návrhu „upravena“, avšak systém čtvercové sítě určující převažující hladinu zástavby ve čtverci 100 x 100 m zůstává nadále znepokojujícím faktorem, zvláště v území Památkové rezervace v hl. m. Praze, ale i v dalších lokalitách plošné památkové ochrany na území hl. m. Prahy, viz dále naše stanovisko k výškové regulaci. Nejednoznačnost dokumentace a absence podrobnějších podmínek využití území umožňuje různý výklad či chápání dokumentace více způsoby, což může vést k realizaci mnohých nežádoucích stavebních úprav (nástavby, dostavby, nové stavby) v památkově chráněných územích, a tím i k poškození hodnot zvláště Památkové rezervace v hl. m. Praze.

2. Památkově chráněné struktury

Ve stanovisku k návrhu Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) z roku 2018 ČNK ICOMOS uplatňoval připomínku k vybraným částem území Památkové rezervace v hl. m. Praze jako lokalit [S_c] – „stabilizovaná chráněná. Upravený návrh Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) pracuje již s termínem „stabilizovaná“ lokalita [S], přesto v části Odůvodnění (str. 09-293) se pojem chráněná stabilizovaná uvádí).

3. Výšková regulace

Ve stanovisku k návrhu Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) z roku 2018 ČNK ICOMOS uplatňoval připomínky, které nyní uplatňujeme v aktualizovaném znění:

- a) zásadně přehodnotit a přepracovat návrh výškové regulace. S ohledem na povahu historické struktury památkově chráněných území není možné výškovou regulaci zakládat na principu čtvercové sítě o rozměrech 100 x 100 ;**
- b) zrušit obecně formulované možnosti „přizvednutí“ výškové hladiny objektů v památkově chráněných územích, zvláště na území Památkové rezervace v hl. m. Praze;**

- c) **zpracovat a řádně definovat pojem „kulturní hodnoty“, zejména ve vztahu k Památkové rezervaci v hl. m. Praze, ale i dalším územím plošné památkové ochrany;**
- d) **plně respektovat Doporučení Výboru světového dědictví 32 COM 7B.86 z roku 2008 v oblasti Pankrácké pláně (tzv. Pentagonu, vymezeném ulicemi Hvězdovou, Na Pankráci, Na Strži, Milevskou a Pujmanové) týkající se regulace výškových limitů;**
- e) **plně respektovat podmínky Ochranného pásma Památkové rezervace v hl. m. Praze a z návrhu důsledně vyloučit plochy, jež otevírají možnost realizovat další výškové stavby.**
- f) **Plně respektovat doporučení Společné reaktivní monitorovací mise Centra Světového dědictví a Rady ICOMOS vykonané v historickém centru Prahy ve dnech 25.–29. března 2019 (zejména uvedené v bodě 5.1.4. Návrh metropolitního plánu.)**

Odůvodnění:

ad a)-c) Výšková regulace (tzv. regulovaný počet podlaží - RNP) i její rozmezí jsou nad územím Památkové rezervace hl. m. Prahy a dalších plošně památkově chráněných územích nově upřesněny (nyní více hladina zástavby odpovídá stávajícímu stavu), princip pojetí výškové regulace se však ve své podstatě nezměnil a nadále zůstává hrozbou kvůli tzv. „dorovnávání“ výškové hladiny stávající zástavby v rámci vymezeného čtverce 100 x 100 m. Tento stav je z hlediska zachování kulturních hodnot, zejména v územích plošné památkové ochrany, zcela nežádoucí a nepřijatelný. Zdůrazňujeme, že plošně památkově chráněná území jsou území stabilizovaná, ve kterých mohou na základě platné legislativy, vázící se k těmto územím, probíhat jen drobné investiční a stavební zásahy, které nezmění dosavadní charakter území, objem a strukturu stávající chráněné zástavby. Výšková hladina zástavby, respektive její různorodost v rámci území plošné památkové ochrany, obecně představuje výraznou a významnou kulturní hodnotu v území, charakterizující vývoj stavebního fondu napříč stoletími, v případě Prahy zahrnující stavební vývoj města více než za 1100 let. Systém „čtvercové sítě“ nelze uplatňovat jako univerzální nástroj pro stanovení výškové hladiny, jejíž výšková různorodost je chráněná na základě zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči a dalších návazných právních předpisů.

Opakovaně jsme nuceni konstatovat, že návrh řešení výškové regulace formou čtverců 100 x 100 m vnímáme nadále jako vážný rozpor s národními právními předpisy, které se vážou k Praze, zejména s odst. d) § 3 Nařízení vlády ČSR č. 66/1971 ze dne 21. 7. 1971 o památkové rezervaci v hlavním městě Praze, který jasně ukládá pořizovatelům a zpracovatelům územně plánovací dokumentaci zpracovat se zřetelem ke kulturním hodnotám území. Pojem kulturní hodnoty je v dokumentaci upraveného návrhu Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) sice zmiňován, avšak za vážný nedostatek považujeme, že není řádně vysvětlen, upřesněn a pro potřeby posuzování záměrů jasně definován. Absence definice a popisu kulturních hodnot může v praxi vést k situaci, kdy výklad pojmu „kulturní hodnota“ bude záležet pouze na subjektivním uvážení pracovníků výkonných orgánů.

ad) d)-e) Pojem kompoziční „doplňování“ a „rozvíjení“ horizontál je z textové části výroku nyní vyjmut, příloha „Panorama k doplnění“ byla přejmenována na „Regulace výškového uspořádání. Dálkově viditelné zdánlivé horizontály zůstávají i nadále vyznačeny v příloze Panoramata k doplnění a stále nejsou v materiálu ztotožněny s konkrétními objekty, takže není ani jasné, pro které stavby je takto nastavená liberalizace hmotových změn navržena. Vazba a propojení horizontál do půdorysného rastru čtverců v grafické části Výroku, na které jsme poukazovali ve stanovisku z roku 2018, rovněž chybí. Celá pasáž o horizontálách se ve vlastní výkresové části návrhu Metropolitního plánu stále jeví jako netransparentní. Podobně akademicky založené „komponování“ města vnímáme i nadále jako velmi nezodpovědné, vedoucí k řešení, jež jsou nepřezkoumatelná a pro návaznou praxi tudíž zcela nevhodná, nepřijatelná. Za pozitivní považujeme odstranění naznačeného oblouku v příloze Panoramata k doplnění, avšak princip směřující k mechanickému „doplňování“ u vyznačených horizontů (např. XVI. Budějovická, XIV. Pankrác, XV. Kavčí hory, XXVII. Nádraží Eden a další) zůstává beze změn, stejně tak i množství a lokalizace míst pro nové skupiny výškových staveb/věží zůstává nepřijatelné.

I nadále jsme velmi znepokojeni s návrhem 23 lokalit (původně 25) pro umístění výškových staveb s výškovou hladinou až 100 m (!), z nichž 11 se nachází právě na území Ochranného pásma Pražské památkové rezervace. Takové řešení vychází z absolutního nerespektování bodu 4 jeho podmínek. Požadujeme, aby tyto lokality byly vypuštěny (popř. aby byla snížena jejich výšková hladina na úroveň převládající či charakteristické výškové hladiny stávající, resp. okolní zástavby tak, aby nedocházelo k rozporu s podmínkami na ochranu Pražské památkové rezervace a na činnosti v jejím ochranném pásmu).

ad) f zpráva z Mise uvádí tato **Doporučení** (mimo jiné):

D 03: Cíle územního plánování nově vzniklého plánu správy potřebné pro zachování výjimečné světové hodnoty části 001 památky světového dědictví, jejíž charakteristické rysy byly rozpracovány v plánu správy, by se měly plně odrazit v konečné verzi metropolitního plánu a být právním nástrojem k jejich provádění, a oba dokumenty by na sebe měly navzájem odkazovat.

D 04: Vznikající návrh metropolitního plánu by měl být upraven tak, aby:

- soubor map zahrnoval vymezené památkové rezervace a památky a zejména památky světového dědictví a nárazníkové zóny;*
- se zajistilo, že bude jasně prosazovat a podporovat ochranu dědictví, přičemž nezbytná opatření budou do plánu plně začleněna, a zejména bude v celém plánu výslovně a jasně uvedeno omezení obecných politik v souvislosti s kulturním dědictvím nebo jednodušeji uvedeno, že ochrana určených památek je nadřazena jiným politikám;*
- odstraní výškové limity / navádění ze čtverců mřížky, které úplně nebo z větší části spadají do památkové rezervace (s výjimkou nárazníkové zóny památky světového dědictví, v rámci níž a za níž by se měly řídit potřebou chránit lokalitu památky).*

D 11: V souladu s doporučením z roku 2008 by nové nebo náhradní budovy uvnitř tzv. pentagonu neměly přesáhnout výšku 60–70 m.

D 12: Mimo tzv. pentagon by na Pankrácké pláni neměla být povolena výstavba budov vyšších, než je obecně výška budov v okolí a výškové omezení by mělo být příslušným způsobem upraveno i ve vznikajícím návrhu pražského metropolitního plánu. Stát by měl podniknout všechny přiměřené kroky k zajištění, že projekt 31.výstavby Residence Park Kavčí hory nebude pokračovat.

Jak jsme již uvedli v našem předchozím stanovisku k návrhu Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán), Ochranné pásmo Pražské památkové rezervace představuje zároveň nárazníkovou zónu památky světového dědictví a není možné jej jen tak pominout a nerespektovat jeho podmínky. V podmínkách ochrany je zakotvena, a to zejména v bodě 4, i ochrana terénních horizontů, které se pohledově uplatňují ve vztahu k Památkové rezervaci v hl. m. Praze. Na základě tohoto rozhodnutí je na území ochranného pásma Pražské památkové rezervace třeba dodržovat tyto podmínky: cit.: *ad 4) Při veškeré výstavbě a přestavbě je třeba zvláště sledovat působení stavebních souborů a výškových objektů na terénních horizontech města, které se pohledově uplatňují ve vztahu k pražské památkové rezervaci.*

Opakovaně zdůrazňujeme, že tato podmínka ochrany svědčí o důležitosti a významu terénních horizontů, které jsou ve vztahu k Památkové rezervaci hl. m. Prahy státní památkovou péčí sledovány, a která byla také za tímto účelem při tvorbě podmínek ochranného pásma do podmínek ochrany vložena.

4. Historické parky a zahrady

- a) Požadujeme plně respektovat historické parky a zahrady, prohlášené jako kulturní památky a dále ostatní parky na území plošné památkové ochrany (památkové rezervace a památkové zóny), zvláště parky na území Památkové rezervace v hl. m. Praze a pro ně určit minimálně v Krycích listech (KLZ) individuální regulativy zajišťující jejich péči a ochranu danou zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči v platném znění.**
- b) Zásadně nesouhlasíme s pojetím historických hřbitovů jako parkových areálů a požadujeme je definovat jako hřbitovy.**
- c) Požadujeme důsledné vyznačení soukromých zahrad i v územích plošné památkové ochrany, zvláště na území Památkové rezervace v hl. m. Praze, vyznačit např. tzv. Růžovou zahradu plebánovu v Růžové ulici a další, např. na katastru Josefova a Petrské čtvrti.**

ad a) Téma historických parků a zahrad je v upraveném návrhu Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) pojato i nadále způsobem, který může vést k ohrožení jejich kulturních hodnot. Nejsou nastaveny patřičné regulativy garantující jejich péči a ochranu, tak jak ukládá zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči v platném znění. Nová kategorizace ploch zeleně a užití pojmy nekorespondující s terminologií stavebního zákona (např. u lokality 828 / Královská zahrada a Chotkovy sady: zastavitelnost: zastavitelná nestavební, typ struktury: parkové prostranství, způsob využití: zastavitelná rekreační) nedávají jasný přehled o využití přípustném, nepřípustném či podmíněně přípustném.

Krycí listy, ani jejich odůvodnění neobsahují informaci o limitech památkové péče, v příloze 01_priloha_2_Tabulkova_cast je text „V městském parku je ustanovení dle čl. 90 odst. (2) až (6) a (8) přípustné pouze v souladu s jeho kulturní hodnotou a chráněnou kompozicí.“ uveden jen u některých (?) parků, které jsou kulturními památkami.

ad b) Definování hřbitovů jako parkových areálů považujeme za nepřijatelné a neetické. Např. u lokality 801 / Olšanské hřbitovy s cílovým charakterem: *...Cílem navržených regulativů je zachovat charakter hřbitova se vzrostlým stromovým patrem jako pietního místa. V lokalitě bude posílena prostupnost a zlepšena návaznost na veřejná prostranství okolních obytných lokalit Olšanská, Vinohrady, Želivského, Hagibor a Nákladové nádraží Žižkov. Zejména je vhodné posílit návaznost veřejných prostranství v těchto obytných lokalitách v místech vstupů do metropolitního parku Olšanské hřbitovy.* Nastavený cíl regulativů degraduje pietní místo posledního odpočinku Olšanské hřbitovy (kulturní památka ÚSKP č. rejstř. 11741/1-1331 a národní kulturní památka ÚSKP č. rejstř. 138) na úroveň průchozího areálu, který má suplovat absenci veřejného parku v okolí.

ad c) Návrh Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) pracuje s pojmem *soukromá zahrada*. V nyní předkládané upravené verzi pro veřejné projednání jsou plochy soukromých zahrad v některých lokalitách doplněny, avšak doplnění není důsledné. Započatou korekci soukromých zahrad je nutno dokončit, zvláště na území Památkové rezervace v hl. m. Praze, doplnit plochy nejen soukromých zahrad, ale i další plochy zeleně, které jsou nezbytnou součástí chráněného území a jako takové jsou též chráněné.

Jako příklad uvádíme tzv. Růžovou zahradu plebánovu v Růžové ulici a další zahrady na katastru Josefova a Petřské čtvrti.

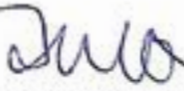
ZÁVĚR:

Opětovně vyslovujeme kategorický nesouhlas s pojetím návrhu Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán). Předkládaná dokumentace pro veřejné projednání stále vykazuje zásadní koncepční nedostatky, není v souladu s platnými právními předpisy, které hájí veřejný zájem v oblasti památkové péče na

území hl. m. Prahy⁴, zejména na území Památkové rezervace v hl. m. Praze, na území jejího ochranného pásma; na území chráněných památkových zón; na území Historického centra Prahy – památky vedené na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví a na území dalších památkových rezervací.

Opětovně je pro nás zarážející, že návrh Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) nezohledňuje unikátnost a mimořádný význam památky světového dědictví (není ani vyznačena v Koordinačním výkrese, ani popsána v textové části), a pomíjí tak závažná rizika spojená s případným naplňováním jeho koncepce ve vztahu ke kulturním hodnotám území.

Opakovaně požadujeme upravit návrh Územního plánu hlavního města Prahy (Metropolitní plán) tak, aby nebyl v rozporu s mezinárodními závazky České republiky ohledně statku světového dědictví Historické centrum Prahy. Obecně je potřebné materiál odmítnout, neboť je v řadě výše uvedených aspektů v zásadním rozporu s obecnými úkoly a cíli územního plánování, jak jsou uloženy v zákoně č. 183/2006.Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
prezident ČNK ICOMOS

V Praze dne 23. června 2022

⁴ Dotýká se všech segmentů státní památkové péče.

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÈQUE

Vážený pan
PhDr. Martin Zeman
Odbor výstavby a územního plánování, státní památkové péče
Městský úřad v Písku
Velké náměstí 114/3
357 19 PÍSEK

Č.j.: prez. 153/22

V Praze dne 2. října 2022

Věc: Posouzení stavebního záměru v chráněném území z hlediska státní památkové péče („Bytový dům Barbora a Bytový dům Leonard Mirovice, zpevněné plochy pro parkování, 2x přípojky vody, 2x přípojky na parcelách č. 567/1, 562/2, 567/3 a 567/4 k.ú. Mirovice, stupeň PD DUR, atelier Legner a Görner, 06/2022“)

Na základě Vaší žádosti ze dne 23.9.2022 č.j.: MUPI/ 2022/38626/8 o posouzení výše uvedeného stavebního záměru z hlediska památkové péče a na základě poskytnuté dokumentace i dalších relevantních materiálů, Vám sděluji stanovisko Českého národního komitétu ICOMOS:

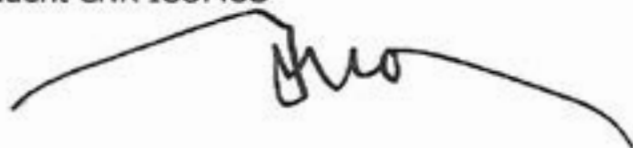
Projekt navrhuje dva bytové domy do území MPZ na volné, nezastavěné parcely, jejichž rozsah i charakter je svázan s historickým vývojem bývalé tvrze, přestože uchování souvztažnosti historické zástavby s nezastavěnou plochou přiléhajících pozemků je mimořádně důležité. Mohutné bloky bytových domů jsou bez vazby na drobnější a členitě strukturovanou historickou zástavbu a její měřítko pojaty jako mohutné solitéry a brutálně vklíněny do nezastavěného prostoru hloubkové dispozice volných pozemků. Jedná se nejen o hrubý zásah do historického urbanismu se závažným narušením památkového prostředí a jeho atmosféry. Navržené stavby navíc v žádném případě nevykazují městotvorný charakter. Nepatřičnou hmotností a členěním vnášejí do území MRZ zcela nepřijatelný sídlištní charakter. Likvidují historickou parcelační osnovu a významně ochuzují centrum o zelené plochy.

Návrh zcela ignoruje metodické zásady státní památkové péče pro novou výstavbu v památkově chráněném prostředí (MPR, MPZ, VPR, VPZ). Přípustná je v tomto prostředí nová výstavba pouze v případě doplňování parcel, kde v minulosti došlo demolicemi k nežádoucímu rozvolnění urbanistické struktury. Tradičně volné parcely (zahrady, parky dvorky, humna apod.) nejsou, stejně tak jako náměstí a ulice

stavebními parcelami. Návrh zcela ignoruje „Principy posuzování záměrů na novou výstavbu v památkově chráněných sídlech“ (viz K. Kuča, V. Kučová, K. Kibic: Novostavby v památkově chráněných sídlech, metodika NPÚ, 2004, 1. vydání). Zdůrazňujeme, že zastavování ploch v památkově chráněném území, na nichž v minulosti neexistovala zástavba (viz mapy stabilního katastru a císařských otisků), není žádoucí, neboť na rozdíl od proluk vzniklých demolicemi objektů jsou právě tyto parcely č. 567/1, 562/2, 567/3 a 567/4 v nezastavěné podobě neopominutelnou součástí památkové hodnoty sídla.

Závěr: Z výše uvedeného vyplývá, že posuzovaný záměr výstavby bytových domů je nejen z hlediska památkové péče, ale i obecně z hlediska urbanistického i architektonického - zcela nepřijatelný pro hrubé narušení chráněných hodnot a svébytné atmosféry MPZ Mirovice.

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
prezident ČNK ICOMOS

Na vědomí:

- Ing. Dana Thimová ÚOP NPÚ České Budějovice
- Mgr. Patrik Líbal, PhD.
- ing. arch. K. Kuča, Ing. arch. Věra Kučová

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÈQUE

Stanovisko ČNK ICOMOS k záměru demolice kulturní památky - železničního mostu v Praze

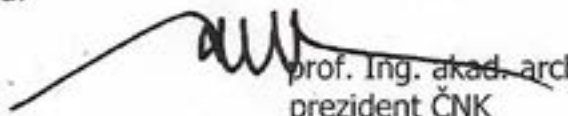
ČNK ICOMOS s rostoucím znepokojením sleduje současné dění, týkající se rozhodování o osudu vyšehradského železničního mostu. Oprávněné protesty odborníků a širší veřejnosti proti jeho zamýšlené demolici i neméně oprávněný kritický postoj řady architektů k dosud předloženým návrhům zcela nového mostu na jeho místě, sdílí i ČNK ICOMOS. Železniční most je nesporně velmi cennou historickou stavbou s konstrukcí, která je vzácným dokladem technické a výtvarné vyspělosti našich předků. Jeho architektura více než sto let spoluutváří vžitou, velmi charakteristickou podobu prostředí národní kulturní památky Vyšehradu. Nezastupitelně se most uplatňuje i v proslulé galerii pražských mostů, tvořících důležitou, panoramaticky působivou součást dnešní památky světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Zdůrazňujeme, že železniční most je chráněnou kulturní památkou, o kterou je vlastník či správce podle zákona č. 22/1958 Sb. o státní památkové péči povinen řádně pečovat. To se po řadu desetiletí nedělo. Dnes již tolik zdůrazňovaný špatný technický stav památky jde plně na vrub vlastníka, který se chce této své povinnosti zbavit a rezignovat na záchranu památky. Takový přístup považujeme za nezákonný a energicky proti němu protestujeme.

Důrazně připomínáme, že uvažovat o zbourání památky a její náhradu řešit novotvarem je absurdní, a to i v případě, že by šlo o návrh z hlediska architektonického vysoce invenční. K nalezení východiska proto nemůže v tom případě přispět ani regulérní architektonická soutěž, byť by byla vypsána s mezinárodní účastí. V souvislosti s platnými zásadami státní památkové péče a v souladu s mezinárodními oborovými standardy zdůrazňujeme, že povinností je památku zachovat, obnovit a ne zbourat a vyměnit za novotvar.

Český národní komitét požaduje bezpodmínečné zachování vzácné památky. Jsme přesvědčeni, že při dobré vůli, kterou na straně vlastníka zatím nevidíme, lze i přes poškození originální mostní konstrukci kvalifikovaně opravit (být půjde o náročný úkol) a celek mostu případně doplňujícími konstrukcemi citlivě přizpůsobit i nárokům současného dopravního provozu.

Doc. PhDr. Josef Štulc
viceprezident ČNK

prof. Ing. akad. arch. Václav Girsu
prezident ČNK

V Praze dne 16. prosince 2022

Český národní komitét ICOMOS
Rozdělovská 2002
169 00 Praha 6

cnk@icomos.cz
www.icomos.cz

IČ: 22735941
Bankovní spojení :RB
č.ú. 7458253001/5500